

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

ISSN 1581-9027

zelena dežela

št. 178 / junij 2023

Glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

BREZ
KMETIJA
NI ŽIVLJENJA

DOPUSTITE ZVERI
NA SVOJIH
DVORIŠČIH,
NE NA NAŠIH
PAŠNIKIH

BREZ KM
TUDI M
MLEKO
BOSTA
CF

» ROMAN
ŽVEGLJČ

predsednik

Vreme nam, kmetom, tudi letos ni naklonjeno. Po lanski suši imamo deževje, poplave in plazove. Deževje je najbolj prizadelo poljščine, namočeni so bili tudi sadovnjaki, plazovi pa so ponekod odnesli vinograde. Škoda še ni ocenjena. Delno izplačilo škode zaradi lanske suše pa medtem lahko kmetje pričakujemo v juniju. Na odločbe smo dolgo čakali, obljubili so jih že za preteklo leto, vendar – bolje pozno kot nikoli. Vlada je za to namenila 25 milijonov evrov, kar je največ do sedaj.

Pogajanja, ki jih imamo kmetijske organizacije z vlado, so se premaknila z mrtve točke. Vlada je popustila pri omejitvah, ki jih uvaja predlog uredbe o programu upravljanja območij Natura 2000. Prav tako smo se dogovorili glede omejitev, ki veljajo na območjih okoljsko občutljivega travinja (OOTT), in sicer, da se za OOTT določijo površine, ki so od nekdanj travniki in jih ni mogoče preorati. Kmetijske organizacije smo pokazale enotnost in to enotnost moramo ohraniti. Tudi pri drugih zahtevah bomo složno vztrajali.

Vnos zbirnih vlog se počasi zaključuje. Kot vemo, je bil letošnji še posebej zahteven, saj je zaradi nove zakonodaje bolj zapleten, posledično pa je svetovalec in kmetom vzel več časa. Takoj po zaključku vnosa bomo analizirali težave ukrepov, ki jih bomo tudi izboljšali.

Rad bi se zahvalil vsem, ki so 25. aprila sodelovali na vseslovenskem opozorilnem traktorskem protestu. Javnosti in vladi smo pokazali, da je položaj resen, da se kmetje znamo poenotiti in postaviti zase, saj si želimo le normalne pogoje za kmetovanje. Kajti brez kmetijstva ni hrane!

VSEBINA

	Kako se prilagoditi podnebnim spremembam	4
	Namakalni sistemi in zakonodaja	5
V SREDIŠČU	Prilagoditev pridelave poljščin in varovanje tal	6
	Suša v oljčniku	7
	Možnosti spopadanja s sušo v kmetijstvu	8
	Narejen je bil prvi korak	9
	Pravica do kmetovanja	10
ZASTOPANJE	Ob obletnici protestov	12
	Uspešno uresničevanje poslanstva	13
	O protestu, zakonu o zbornici in Naturi 2000	14
	Komunikacija z naročniki je dovoljena	15
	Nekaj ključnih prednosti izvajanja nalog JSKS	16
	Več znanja za zeleni prehod	17
	Kdo uporablja zemljišče	18
	Starševsko varstvo in družinski prejemki	19
SVETOVANJE	Začasno in občasno delo	20
	Mladi svetovalci na Irskem	21
	Za večjo varnost in zdravje pri delu	23
	Zaključuje se EIP projekt DEBLO++	23
	Nakup čistilne naprave	24
	Strah pred napadom zveri na rejne živali	25
	Čiščenje sončne elektrarne	26
	Ali dovolj cenimo naše dobrrote?	27
PROMOCIJA	Ponudba za sodelovanje na sejmu Narava zdrave 2023	28

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

SPLOŠNE INFORMACIJE

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

Vabljeni k sodelovanju na dogodku

Podeželje v mestu

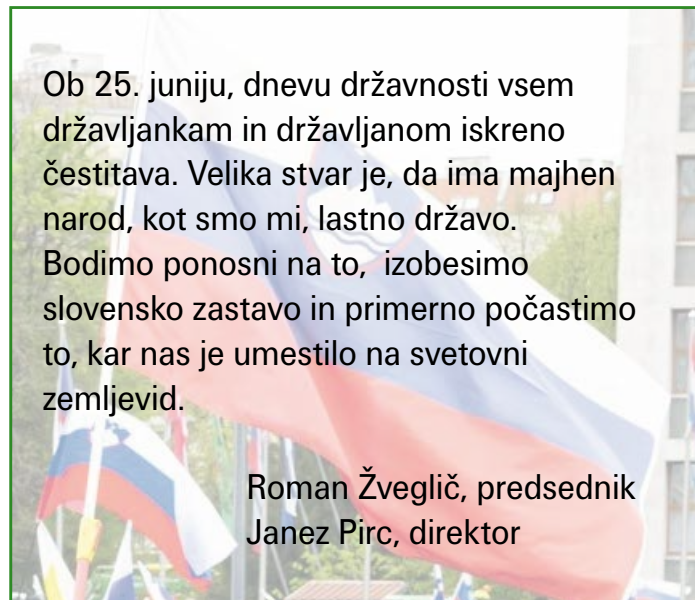
sobota, 23. september 2023, Ljubljana, Pogačarjev trg, med 9. in 14. uro

Z namenom povezovanja mesta s podeželjem in podeželja z mestom bo na dogodku Podeželje v mestu Ljubljana osrednje mesto namenjeno kmetijam in ponudbi pridelkov/izdelkov slovenskega podeželja. K sodelovanju vabimo kmetije s ponudbo kakovostnih pridelkov in izdelkov. Veseli bomo pobud pri soustvarjanju kulturnega programa, delavnic, prikaza dela na kmetiji, turističnih zanimivosti regij in podobno.

Ne odlašajte s prijavi, število prodajnih stojnic je omejeno. Prijavnina je 24,59 evra + ddd. Poravnate jo po prejemu položnice. Prijave sprejemamo samo prek spletnega obrazca na strani www.kgzs.si/pvm/prijava.

V primeru dodatnih vprašanj lahko pišete na e naslov tatjana.vrbossek@kgzs.si ali pokličete 041 366 504 (Tatjana).

Sodelujte in postanite opaženi na Podeželju v mestu!

Roman Žveglič, predsednik
Janez Pirc, direktor

Nekateri pomembnejši dogodki

Kdaj?	Kaj?
1. 7.	37. državne in 14. mednarodne kmečke igre, Letališče Slovenske Konjice
5. 8.	Kmečki praznik Skupnosti južnokoroških kmetov in kmetov, Galicija pri Zenklnu
26.–31. 8.	Sejem AGRA, Gornja Radgona

Predvideni razpisi

Do kdaj?	Kaj?
24. 7.	28. javni razpis za podukrep 4.1: Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva za leto 2023; (emisije)
26. 7.	27. javni razpis za podukrep 4.1: Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva za leto 2023; (mehanizacija za spravilo rastlinskih pridelkov in pridelavo vrtnin)
31. 7.	Javni razpis za podintervencijo sofinanciranje nakupa čebelarstva opreme v programskem letu 2023
31. 7.	Javni poziv za oblikovanje lokalnih akcijskih skupin in pripravo strategij lokalnega razvoja do leta 2027
20. 9.	6. javni razpis za podukrep 16.2 Podpora za pilotne projekte ter za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij

Ni vsak iztrebek gnojilo

Prišel je čas košnje, sušenja, spravila krme za zimo. Povsod brnijo traktorji s kosilnicami, obračalniki, nakladalnimi prikolicami, balirkami ... Marsikdo se ne zaveda, da vsak iztrebek ni gnojilo, ampak ravno obratno. Na žalost pasji iztrebki na površinah, ki so namenjene prehrani prežvekovalcev, lahko povzročijo veliko težav z zdravjem le-teh. Da do tega ne bi prihajalo, smo v sodelovanju z Zavodom seneno meso in mleko pripravili opozorilno tablo, s katero opozarjamo, da vsak iztrebek ni gnojilo.

Neosporosa caninum
Psi lahko s svojimi iztrebki prenašajo več bolezni, med njimi so tudi nosnice, ki se prenašajo na ljudi in tudi druge vrste živali, predvsem prežvekovalce.

Če bi tudi vi imeli opozorilno tablo A3 na svojem travniku, lahko oddate naročilo na naslov: zavod@seneno.si. Cena je 9,90 evra + poština.

Kako se prilagoditi podnebnim spremembam

Podnebje na našem planetu se spreminja, še več, spreminja se zelo hitro.

Ekstremni vremenski pojavi si sledijo v nepredvidljivih zaporedjih. Sadjarji imajo že vrsto let težave s spomladanskimi pozebami, kadar pa jim pozeba prizanese, udari toča ali veter, pogostokrat suša. Lanski suši sledijo letos obilne padavine, ki jim ni videti konca. Dejstvo je, da se na planetu temperature višajo in da je padavin manj. V Sloveniji se pogostost suše v zadnjih desetletjih povečuje. Po letu 2000 je bilo kar nekaj suš, ki so

Slovenijo prizadele do te mere, da je bila razglašena naravna nesreča. Agencija Republike Slovenije za okolje ugotavlja, da se suša pojavlja s čedalje večjo jakostjo ter na območjih in v letnih časih, kjer v preteklosti z njo ni bilo težav. Dodatno tveganje za kmetijsko sušo predstavljajo hitro razvijajoče se suše v poletnem času (»rapidne suše«), ki se pojavljajo zlasti ob vročinskih valovih. Projekcije kažejo, da se bo trend povečevanja pogostosti

in jakosti kmetijske suše nadaljeval tudi v prihodnosti.

Če pred leti še nismo povsem verjeli nekaterim strokovnjakom, ki so opozarjali na spremenjene vremenske vzorce, je danes povsem jasno, da se bo celotno kmetijstvo moralo prilagoditi podnebnim spremembam, posebej suši. Ena od oblik prilagajanja na sušo je namakanje, kjer je voda na razpolago. Namakanje je tehnološki ukrep, uvedba namakanja pa v začetku zahteva tudi malo spretnosti in sreče, da se kmet dokoplje do potrebnih soglasij in dovoljenj. Namakanje ni »zalivanje« ra-

stlin, ki že kažejo znake uvelosti, ampak je ukrep, ki mora temeljiti na strokovnih podlagah in ga moramo izvesti pravočasno, v skladu s potrebnimi kmetijskih rastlin po vodi v vseh fazah njihovega razvoja. Namakanje moramo izvajati strokovno tudi zaradi preprečevanja nezaželenih posledic, kot so erozija tal in izpiranje hranil ter sredstev za varstvo rastlin v podtalnico. Namakanje pa seveda ni edini ukrep za blaženje suše, obstajajo še drugi, nekateri so opisani v naslednjih člankih.

» VOJKO BIZJAK, KGZS

Namakalni sistemi in zakonodaja

Namakanje je ena od rešitev za prilagoditev kmetijstva podnebnim spremembam.

Namakanje spada med zemljiške operacije, ki jih podrobno opredeljuje Zakon o kmetijskih zemljiščih. Namakalni sistemi so lahko javni (lokalni ali državni) ali zasebni.

Za uvedbo namakalnega sistema vlagatelj poda predlog na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), ki na podlagi predloga vlagatelja in vseh predloženih predpisanih prilog izda odločbo o uvedbi namakalnega sistema. Ključni dokumenti, ki so potrebni za uvedbo namakanja, so vodno dovoljenje, gradbeno dovoljenje, presoja vplivov na okolje in odločba o uvedbi namakanja.

Vodno dovoljenje

Za namakanje kmetijskih zemljišč potrebujemo kakovosten vodni vir, ki bo zagotavljal dovolj vode tudi v času, ko primanjkuje padavin, mi pa jo potrebujemo za namakanje pridelkov. Za vsako neposredno rabo vode za namakanje (razen za deževnico) je treba pridobiti vodno dovoljenje, ki ga na podlagi vloge izda Direkcija RS za vode.

Za podzemno vodo je treba opraviti črpalni preizkus, ki pokaže izdatnost vrti-

ne ali vodnjaka in možnost za namakanje.

Za rabo vode za namakanje iz javnega vodovodnega omrežja je prav tako treba pridobiti vodno dovoljenje. Ob tem moramo pridobiti tudi soglasje izvajalca vodne oskrbe prebivalstva s pitno vodo.

Raba prečiščenih odpadnih voda iz čistilnih naprav ni zakonsko urejena in zato zaenkrat ne obstajajo realne možnosti za njeno uporabo v kmetijstvu.

Gradbeno dovoljenje

Uvedba namakanja je poseg v prostor, zato je treba upoštevati tudi določbe gradbene zakonodaje. Za namakanje potrebujemo namreč tudi primerne objekte. Namakalni sistemi (odvzemni objekt, vodovodno omrežje in namakalna oprema) spadajo po uredbi o razvrščanju objektov (Uradni list RS, št. 96/22) med enostavne objekte.

Pri zadrževalnikih za akumulacijo vode in izvedbi vrtin ter rabo podzemnih voda za namakanje kmetijskih zemljišč pa so določene omejitve.

Zahteva pridobitve gradbenega dovoljenja za vodne zbiralnike je določena s prostornino razlivne vode, ki pred-

Kapljično namakanje pod folijo (foto: Marko Černe)

stavlja količino vode, ki se razprostire po površini ob porušitvi pregrade. Voda, ki ostane oziroma je v akumulaciji zaradi naravne depresije, se ne šteje v prostornino razlivne vode.

Enostavni objekti za potrebe namakanja so vodno zajetje, objekti za akumulacijo vode in namakanje, ki imajo prostornino razlivne vode do vključno 250 m³. Nezahtevni objekti za potrebe namakanja so vodno zajetje, objekti za akumulacijo vode in namakanje, ki imajo prostornino razlivne vode od 250 m³ do vključno 2000 m³. Objekti, ki imajo prostornino razlivne vode nad mejo 2000 m³, so manj zahtevni objekti.

Tudi črpanje podzemnih voda za namakanje (vrtine) ima določene omejitve z novim gradbenim zakonom. Do globine 10 m gre za enostavne objekte, za katere ne potrebujemo gradbenega dovoljenja, do globine 30 m so to nezah-

tevni objekti in nad 50 m zahtevni objekti. Vrtine globine od 30 m do 50 m so manj zahtevni objekti.

Vodni rezervoarji in cisterne za vodo za namakanje spadajo med enostavne objekte do prostornine 20 m³, med nezahtevne objekte do prostornine 100 m³, med manj zahtevne do 1.000 m³ prostornine in med zahtevne objekte prostornine nad 1.000 m³.

Presoja vplivov na okolje

Za izvedbo namakanja morate vedeti tudi, ali je treba za nameravano investicijo izvesti presojo vplivov na okolje (PVO), kar ureja Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje.

» VALENTINA ŠAJN,
KGZS - ZAVOD LJUBLJANA
IN MARKO ČERNE, KGZS -
ZAVOD PTUJ

Za rabo deževnice oziroma kapnice ne potrebujemo vodnega dovoljenja.

Vodni zbiralnik za namakanje (foto: Marko Černe)

Za uvedbo namakalnega sistema je treba pridobiti odločbo o uvedbi namakalnega sistema. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano na podlagi vloge za pridobitev odločbe o uvedbi namakalnega sistema in ustreznosti vseh dokazil ter preveritvi skladnosti s prostorskimi akti in drugimi omejitvami v prostoru izda pozitivno odločbo o uvedbi namakanja.

Prilagoditev pridelave poljščin in varovanje tal

Kako z več znanja in daljinskim zaznavanjem do boljših praks namakanja kmetijskih površin

Za namakanje je značilno, da se izvaja precej po občutku in brez strokovnih podlag, zato je projekt namenjen izboljšanju praks namakanja kmetijskih površin z uvajanjem daljinskega zaznavanja. Vzpostavljane in regulirane ugodnega vodnega režima je ob upoštevanju podnebni in talnih razmer ter ob različnih agrotehničnih ukrepih ključno za uspešno in gospodarno kmetijsko pridelavo. Poraba vode za namakanje mora biti usklajena s potrebami rastlin v vseh fazah njihovega razvoja za doseganje visokih in kakovostnih pridelkov. S tem povečujemo proizvodno sposobnost kmetijskih zemljišč ob hkratnem varovanju okolja, ohranjanju habitatov, vezavi ogljika v tleh in preprečevanju nezaželenih posledic, kot so erozija tal in izpiranje hranil ter sredstev za varstvo rastlin v podtalnico.

Potek projekta

V projektu bomo na partnerskih kmetijah preučevali vpliv namakanja na pridelke različnih poljščin ob upoštevanju lastnosti tal, vremenskih razmer in lastnosti rastline, s čimer bomo pripomogli k izboljšanju praks pri namakanju. Pri tem bomo demonstrirali uporabo sodobnih metod za vodenje namakanja (zaznavanje vlage v tleh in posledično izračun namakalnega obroka).

Pri uveljavljanju namakanja je pomembna ekonomika namakanja, zato bomo proučili stroške in koristi namakanja za pridelavo na podlagi realnih podatkov iz praktičnih preizkusov. V projektu bomo uporabili dron za daljinsko zaznavanje potreb rastlin po namakanju in primerjavo s podatki iz vremenskih postaj.

V projektu bomo proučili tudi povezavo med različnimi načini obdelave in količinskim

stanjem vode v tleh, potrebami po namakanju in posledično vpliv namakanja na količino pridelka pri izbranih kulturah. Način obdelave tal v kmetijstvu pomembno vpliva na različne funkcije tal, tudi na sposobnost zadrževanja vode v tleh.

Nameščeni senzorji za spremljanje stanja vlažnosti tal na partnerski kmetiji (foto: M. Č.)

Podnebne spremembe vplivajo tudi na izpiranje nitratov v podzemne vode, ko se pojavljajo daljša sušna obdobja in po gnojenju z dušičnimi gnojili nastopi obdobje močnih nalivov, gojene rastline pa niso sposobne porabiti in zadržati vsega dušika in se ta izpira v podzemne vode. V poskusu želimo pridobiti podatke o količini izpranih nitratov v podzemne vode ob strokovnem namakanju korenin. Zanima nas, ali je izpiranje nitratov tako manjše, zato bomo analizirali vzorce na različnih globinah ter spremljali izpiranje nitratov v podzemne vode.

Zaradi obdelovanja do brežin vodotokov izginjajo določene vrste, značilne za življenje ob vodotokih, zato bomo opravili poskus, v katerem

bomo primerjali biodiverziteti na različnih obravnavanjih (obdelana tla do brežine, zatravljena pas pet metrov pred brežino in naravno zaraščanje) pred in po zaključku projekta.

V letošnjem letu smo zasnovali praktični preizkus projekta na vseh KMG-jih na različnih posevkih poljščin (koruzi, krompirju, ozimnem ječmenu in lucerni). Opravili smo analizo talnega profila, namestili

Koristi od projekta

Ključni rezultat projekta je prilagoditev pridelave poljščin na podnebne spremembe in varovanje rodovitnih tal, dolgoročno pa zmanjševanje občutljivosti kmetijskih gospodarstev na podnebne spremembe, optimizacija namakanje glede na potrebe rastlin, zmanjšanje izpiranja nitratov, izbira najprimernejšega načina obdelave tal za zadrževa-

priločne vremenske postaje za spremljanje vremenskega dogajanja in namestili sonde oziroma senzorje za ugotavljanje vlažnosti tal ter potreb po dodajanju vode. Partnerske kmetije smo seznanili z metodologijo in beleženjem potrebnih podatkov za spremljanje in vrednotenje ekonomike namakanja poljščin.

nje vode v tleh, ugotovitev ekonomske učinkovitosti namakanja, daljinsko zaznavanje potreb po namakanju in primerna raba tal za ohranitev biotske pestrosti.

» MARKO ČERNE, KGZS - ZAVOD PTUJ

Projekt EIP Prilagoditev pridelave poljščin na klimatske spremembe in varovanje tal se izvaja v okviru podukrepa 16.5: Podpora za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam. Podukrep je delno financiran iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020.

Vodilni partner v projektu je KGZS Zavod Ptuj, ostali partnerji so: UM, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Maribor, ZRS Bistra Ptuj, KGZS Zavod Murska Sobota, KZ Ptuj z.o.o., Jeruzalem Ormož SAT d.o.o. in kmetije Leben, Majerič, Pignar, Jakob ter Najvirt. Na vseh kmetijskih gospodarstvih se bo izvajal tudi praktični del projekta. Trajanje projekta je od 19. maja 2022 do 18. maja 2025.

Suša v oljčniku

Zaradi suše imamo nestabilne in prenizke pridelke ter slabšo kakovost. Kako to preprečiti?

Oljka je kserofitna rastlina, zaradi česar predstavlja pomembno drevo za preživetje tudi v kamnitih in sušnih pokrajinah. Njene odlike so visoka zmogljivost absorpcije vode po koreninskem sistemu, optimalen nadzor nad izgubo vode skozi listne reže ter ugodna anatomija in morfologija listov. Najbolj kritične faze potrebe vode pri oljki so v času zasnove cvetov, cvetenju, oploditvi in v fazi delitve celic do trdenja koščice (običajno od začetka maja do sredine julija) ter za debeljenje in zorenje plodov (od sredine avgusta do oktobra).

Podnebne spremembe prinašajo vedno več ekstremov (močni nalivi, toča, pozebe ...). Poleti je manj padavin, zaradi česar so pogostejše suše, pozimi pa pade več padavin. Zaradi višjih temperatur se podaljšuje dolžina rastne dobe in povečuje evapotranspiracija.

Sušni stres v oljčniku (foto: Matjaž Jančar)

Z ekstremnimi sušnimi obdobji v spomladanskem in poletnem času se v posameznih letih srečujemo že od leta 2003, kar dolgoročno vpliva na oljko. Drevesa ne uspejo sintetizirati dovolj asimilatov za naslednje leto in diferenciacija, ki poteka v poletnih mesecih, je slabša, kar se v prihodnjem letu odraža v slabši letini. Zato imamo lahko zaradi suše nestabilne

in prenizke pridelke ter slabšo kakovost.

Pridelek oljk v sušnih letih je odvisen od lege in tipa tal, količine padavin, kondicije posameznega drevesa priprave tal pred sajenjem, izbire sorte in podlage ter agrotehničnih ukrepov v nasadu. Suša najbolj prizadene oljčnike na plitkih tleh, mlade oljčnike, premalo porezana drevesa, istrsko belico na potaknjencih, drevesa v slabi kondiciji in premalo ali prepozno pognojene nasade.

Ukrepi za zmanjšanje posledic suše

Najpomembnejši in najbolj učinkoviti ukrepi se izvajajo že pri pripravi novega oljčnika. Priporoča se globoka obdelava tal (od 1 do 1,2 m), založno gnojenje in povečanje humusa z organskim gnojenjem ter podorinami in izbira ustrezne sorte ter podlage. V nadaljnjih letih na suši izpostavljenih le-

gah izvajamo močnejšo rez, skrbimo za uravnoteženo gnojenje, dobro zdravstveno stanje dreves in oljčnike zatravimo.

Tla so pomemben zadrževalnik vode, njihova sposobnost akumuliranja vode pa je odvisna od več dejavnikov: globine talnega profila, vsebnosti organske snovi, teksture in strukture tal. Z globoko obdelavo tal pred sajenjem po-

Razpoka tal v oljčniku (foto: Matjaž Jančar)

večamo kapaciteto tal za vodo in koreninam omogočimo, da se nemoteno razvijajo ter prodirajo v globlje plasti tal, kjer je več vode. Če tega nismo storiili, lahko naknadno globoko podrahljamo vsako drugo vrsto vsako drugo leto. Možno je tudi kasnejše prekopavanje, vendar moramo drevesa po izvedenem ukrepu močno porezati, da zaradi poškodovanih korenin ponovno vzpostavimo ravnotežje med koreninskim sistemom in krošnjo.

Pomemben dejavnik je tudi izbira podlage in sorte. Za sušne lege priporočamo sajenje cepljenih sadik na sejancu, ker ima sejanec globlji koreninski sistem. Slabost sadik, cepljenih na sejanec, je večja občutljivost na pozebe, ki se lahko pojavijo na našem območju pridelave oljk. Po hudi pozebi moramo sadike ponovno precepiti. Zato sadimo nizko cepljene sadike in cepljeno mesto obvezno pokrijemo z zemljo.

Organska snov izboljša sposobnost zadrževanja vode peščenih tal in poveča zračnost v težkih glinenih tleh. Pomemben je predvsem delež organske snovi v zgornjem sloju tal, ker povečuje sposobnost vpijanja vode in zmanjšuje površinski odtok vode ter erozijo. Organsko snov lahko povečamo z večjim vnosom organskih snovi (živinskega gnoja, komposta, organskih gnojil in s sajenjem podorin). Z zmanjšanjem obdelave tal, zatratvijo in puščanjem rastlinskih ostankov na površini tal

kot zastirko izboljšamo fizikalne lastnosti tal in zmanjšamo izhlapevanje vode iz tal in rastlin.

Namakanje

Ob vse pogostejših in izrazitejših sušah priporočamo namakanje oljčnikov, predvsem zaradi zmanjšanja alternativne rodnosti in večje kakovosti olja. Žal pa smo z vodnimi viri zelo omejeni.

Namakanje je smiselno predvsem v mladih oljčnikih in na legah, ki so bolj izpostavljene suši (manj padavin, večje izhlapevanje iz tal in rastline). Z namakanjem hitreje dosežemo končni rodni volumen, skrajšamo mladostno obdobje in povečamo pridelek. Največja težava pri namakanju oljčnika je zagotavljanje vodnega vira. Za večino oljčnikov velja, da v bližini ni vodotokov, podtalnice in ne racionalne možnosti za akumulacijo, zato je delež namakanih oljčnikov majhen. Veliko oljkarjev uporablja kmetijski vodovodni priključek. Cene vode so nekoliko višje, vendar lahko z varčnim (deficitarnim) namakanjem dosežemo konstanten in večji pridelek.

Na plitkih in skeletnih tleh, kjer namakanje ni možno, priporočamo večkratno plitko obdelavo tal v obdobju rasti, da bi tla zadržala čim več vode.

» TEJA HLADNIK, MAG. URŠKA KLANČAR IN SARA SPAČAL DOVŽAK, KGZS – ZAVOD NOVA GORICA

Možnosti spopadanja s sušo v kmetijstvu

Podnebne spremembe predstavljajo enega večjih tveganj na kmetijah in močno povečujejo nestanovitnost dohodka v vseh kmetijskih sektorjih.

Diverzifikacija dejavnosti na kmetiji s pridelavo različnih rastlin in sort v različnih panogah ter razvoj dopolnilnih dejavnosti kot tradicionalna usmeritev manjših kmetij se z novjšimi tehnologijami zopet kaže kot prednostna usmeritev ob neugodnih vremenskih dogodkih. Ima pa tudi številne negativne učinke na zmanjšanje ekonomije obsega, ki je pri nas že tako ali tako veliko pod povprečjem zaradi posestne strukture. Novi vremenski pogoji vplivajo še na ožja časovna

dnjih letih nas spodbujajo k prilagajanju tehnologij na njih v smeri ohranitvenega kmetovanja in zmanjšane obdelave tal. Pokazalo se je, da sistemi ohranitvenega kmetijstva omogočajo nižjo temperaturo tal in večje zadrževanje vode v tleh oziroma manjše izhlapevanje vode iz tal. Tla s svojimi karakteristikami in procesi predstavljajo zelo kompleksen in unikaten medij in enotno optimalno obdelavo tal je težko priporočiti. Vsekakor pa je naloga vsakega pridelovalca, da obdelavo tal

in negovanje življenja v tleh rastlinam zagotovi vsa potrebna hranila za dobro rast rastlin, visok pridelek in kakovost. Rodovitna tla so tudi pomemben zadrževalnik vode.

Optimalna prehrana rastlin

V vremenski spremenljivosti je zelo pomembna pravilna izbira organskih in mineralnih gnojil. Pri gnojenju je še bolj kot skupna količina potrebnih gnojil pomembna pravilna izbira hranil, njihovo razmerje v gnojilu, skupna koncentracija hranil in število vnosov hranil glede na vremenske dejavnike in fizikalne ter kemijske lastnosti tal. Pomembni omejitveni dejavniki niso povezani z nakupom gnojila in njegovo ceno, ampak predvsem z nepredvidljivostjo rastnih razmer ter podnebnimi spremembami. Pomembni omejitveni dejavniki optimalne prehrane v pridelavi je tudi pomanjkanje zraka v tleh (lahko je vzrok previsoka vlaga v tleh, zbitost tal, slaba strukturnost tal, neustrezne kemijske reakcije), suša, ki je povezana s pomanjkanjem vode v tleh kot topilom, ekstremno nizke ali visoke temperature in različni škodljivi organizmi. Pri prekomernih padavinah, ki presegajo vodozadrževalne sposobnosti tal, in slabših rastnih razmerah rastline ne rastejo in ne črpajo dovolj vode niti hranil. Prekomerna količina vode pomembno vpliva na izpiranje hranil. Tako v pridelavi izgubimo največ dušika, žvepla, kalcija in kalija. Izpiranju hranil spomladi se je do neke mere lahko izogniti v gostih, temperaturno manj občutljivih in dobro rastočih posevkih, kjer rastline porabijo več hranil in vode. Žal je količina izpranih hranil določena z zmnožkom količine izcedne vode in koncentracije hranil v njej. Količine so lahko ob tako obilnih padavinah za pridelavo zelo negativne. Še

bolj negativno za pridelovalca pa je, da vzročno to vpliva tudi na ravnovesje hranil v hranilni raztopini, zaradi česar rastline niso optimalno prehranjene.

Zagotavljanje dodatnih vodnih virov na vsaki kmetiji

A kljub letošnjim obilnim padavinam dolgoročne projekcije kažejo na pomanjkanje vode tudi v slovenskem prostoru oziroma na zmanjšanje količine v vegetacijskem obdobju. Za prihodnost je kljub občasni moči smiselno vlagati v urejanje vodnih virov za namakanje na vsaki kmetiji, saj bo le tako možna dolgoročna konkurenčnost, ekonomska uspešnost ter tehnološko in okoljsko ustrezna opremljenost. Glede na podnebno situacijo postaja namakanje ključni dejavnik uspešne kmetijske proizvodnje. Oskrba z vodo bo v prihodnosti gotovo eden od pomembnejših dejavnikov za stabilen in kakovosten pridelek. Ob vseh priporočilih pa ne gre pozabiti tudi na strokovno pravilnost izvajanja namakanja. Optimalne so tiste rešitve, ki stalno merijo vodo v tleh ob upoštevanju vodozadrževalnih sposobnosti tal, dnevnega vremenskega stanja, večdnevne vremenske napovedi in fenofaze namakane kulture. V prihodnosti bo pomembna čim bolj racionalna raba vode. Najmanj vode za namakanje uporabimo pri kapljičnih sistemih namakanja, ki se bodo v prihodnosti razširili tudi v kulture, kjer jih danes še ne uporabljamo.

»NATALIJA PELKO
IN MATEJA STRGULEC,
KGZS - ZAVOD NOVO
MESTO

Poškodbe zaradi mraza in suše na zgodnjem krompirju (foto N. Pelko)

okna za izvedbo posameznih opravil na travnikih, njivah in v nasadih. Pogosto je potrebno v kratkem času opraviti veliko potrebnih opravil, kar je organizacijsko težko izvedljivo in precej dražje, a lažje izvedljivo na manjših površinah.

Sprememba obdelave tal in kolobarjenja

Visoke temperature in pomanjkanjem padavin v za-

zmanjšuje in prilagaja spremenenim talnim ter podnebnim razmeram. Za ta cilj je mogoče potrebna tudi sprememba kolobarja v smeri večje pestrosti in vključevanja metuljnic. Le tako bomo ohranjali ali povečali vnose organske snovi, kar bo povečalo tvorbo humusa in zmanjšalo potrebe po uporabi mineralnih gnojil ter herbicidov.

Vzdrževanje rodovitnosti

Narejen je bil prvi korak

Množica kmetov opozorila na slab položaj in enoglasno sporočila: Dovolj je!

Začelo se je 24. marca, ko so kmetijske nevladne organizacije Sindikat kmetov Slovenije, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Zadrúžna zveza Slovenije, Zveza kmetič Slovenije in Zveza slovenske podeželske mladine opozorile na nevzdržni položaj slovenskega kmetijstva, v katerega nas vodijo nepremišljene odločitve odločevalcev in skupna kmetijska politika. V začetku aprila je sledilo prvo srečanje predstavnikov kmetov s predsednikom vlade, na katerem sta bili ustanovljeni dve delovni skupini, ki sta kmalu tudi začeli z delom.

Odmeven protest

A se je kmalu zataknilo in pogajanja so zastala. Posledica tega je bil protest kmetov 25. aprila pred parlamentom v Ljubljani. Pod vodstvom pred-

stavnikov kmetijskih nevladnih organizacij in z doživetim povezovanjem Roberta Božiča se je okoli poldneva na Trgu republike zbrala množica kmetov in njihovih podpornikov, po cesti mimo parlamentarne stavbe pa se je vila strnjena kolona večinoma traktorjev.

Kmetje so zahteve do vlade zbrali v več točkah. Med njimi so, naj nove okoljske zahteve ne presegajo realnih zmožnosti kmetovanja, da se zmanjša območja Nature 2000, da se kmetov ne obremenjuje z no-

vimi davki, da so ukrepi jasni in administrativno nezahtevni, da se neposredna plačila uskladi z inflacijo, da se zmanjša populacija zveri in divjadi, da se uredi zaščita najboljših kmetijskih zemljišč ter zavrne uredbe o trajnostni rabi fitofarmaceutskih sredstev. Kot je dejal predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije Roman Žvegljč, je treba v pripravo zakonov vključiti stroko in kmete.

Pogajanja tokrat bolj uspešna

Rezultat protesta je bil kmalu znan, saj so se pogajanja potem le nadaljevala. Nazadnje so se srečali v petek, 9. junija, ko so se nadaljevala pogajanja predstavnikov kmetijskih nevladnih organizacij s pristojnima ministroma – Ireno Šinko, ministrico za

kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, in Urošem Brežanom, ministrom za naravne vir in prostor. Prisotni so bili tudi ostali predstavniki obeh ministrstev, vključno z vodjo odseka za biotsko raznovrstnost na Zavodu RS za varstvo narave ter generalnim direktorjem Geodetske uprave RS.

Na pogajanjih so bili predstavljeni izsledki pravnega mnenja o zakonitosti predpisovanja omejitev, ki jih uvaja predlog Uredbe PUN. Kmetom bi bile namreč v primeru sprejema predloga Uredbe PUN na-

ložene obveznosti, za katere ni zakonske podlage, s čemer se očitno kršijo ustavno zagotovljene pravice zlasti do uživanja zasebne lastnine in svobodne gospodarske pobude.

Predstavniki kmetov so večkrat izpostavili, da bi morali biti v proces vključeni tudi ključni deležniki – kmetje in da morajo biti vsi ukrepi za kmete prostovoljni. Za doseganje ciljev pa je nujno, da so ukrepi pravilno zastavljeni. Sprejeli so sklep, da MKGP in MNVP pripravita stališče, ki jasno opredeljuje, da so ukrepi Natura 2000 za kmete prostovoljni, skupaj pa se oblikujejo stimulatívni ukrepi, ki bodo sprejemljivi tudi za kmete. Skupni dokument se do konca junija posreduje na Evropsko komisijo, na predstavitvi in usklajevanju o dokumentu pa bodo sodelovali tudi predstavniki kmetov.

Naslednja točka je bilo Okoljsko občutljivo trajno travinje (OOTT), kjer so predstavniki kmetov podali zelo jasen očitok, da ni bilo narejenih nobenih monitoringov in strokovnih analiz, razvidno pa ni niti, kakšno je predvideno upravljanje s temi območji na dolgi rok. MKGP bo skupaj z MNVP in ZRVSN pripravilo predlog metodologije, ki bo vključeval pregled stanja njiv iz leta 2006, območno in individualno obravnavo. MKGP bo posredovalo metodologijo za revizijo OOTT slojev, ki bo odprta za podajanje predlogov, dopolnitev in pripomb, ki jih bo smiselno vključila. Predlog

kmetov je, da se za podlage za OOTT upošteva stanje katastra vse do leta 1990, iz katerega je razvidno, ali je takrat bila to njiva ali travnik. ZRSVN je za podlago za določitev OOTT izhajal iz stališča, da se za OOTT določijo območja, ki bi lahko bile njive in jih želijo ohraniti kot trajne travnike. Od tod ideja prepovedi preoravanja. Skupno stališče z MKGP je, da se za OOTT določijo površine, ki so od nekdanjih travniki in jih ni mogoče preorati.

Na pogajanjih so obravnavali tudi Problematiko bonitetnih točk, saj so se na nekaterih kmetijskih zemljiščih dogodili težko razločljivi skoki povečanja bonitetnih točk, kar pa vodi v večjo osnovo KD in s tem povezano obdavčitev. Imenovana bo delovna skupina, ki bo pripravila potencialne spremembe obstoječe metodologije.

Ponovno so tudi izpostavili močno povečano sankcioniranje in znižanja plačil, ki izhajajo iz pogojenosti, saj je nesprejemljivo, da so sankcije ter znižanja plačil pri pogojenosti strožja od tistih, ki jih Evropska uredba predpisuje. Ministrica je zagotovila, da bodo sankcioniranja in znižanja plačil preučili do naslednjega sestanka. Prav tako bodo ponovno preučili tudi problematiko zelenjadnic kot posebnih kultur.

Ponovno se bosta obe strani srečali 23. junija.

»ZBORNIČNI URAD,
FOTO ŽARE MODLIC

Pravica do kmetovanja

Stiske, ki spremljajo kmete v zadnjih desetletjih, so postale prevelike in sedaj je zadnji čas za spremembe na bolje.

Na protestu, ki je bil 25. aprila na Trgu republike v Ljubljani, je nekaj tisoč kmetov predstavilo svojo stisko in podprlo združeni boj kmetijskih nevladnih organizacij za obstoj slovenskega kmetijstva. Med njimi tudi 12 kmetov z različnih koncev Slovenije in različnih panog, ki so slikovito opisali svoj položaj in pogled na razmere v kmetijstvu. V nadaljevanju predstavljamo kratke povzetke njihovih besed.

Tomaž Modic, Matena pri Igu

Evropska unija od Slovenije ne zahteva, da se kmetijske obdelovalne površine odvzamejo kmetom. EU ne zahteva, da se mora kmetijskim površinam, vključenim v EU projekte, spremeniti namembnost in določiti nov upravljalac. EU ne predpisuje, da se morajo kmetijske površine zmanjševati zaradi ohranjanja živalskih in rastlinskih vrst.

Slovenija je prav zaradi nas lahko v samem vrhu Evrope po biodiverziteti in obsegu Nature 2000. Zavedajte se, da kmetijstvo kot proizvodnja panoga v Sloveniji ni in ne more biti krivo za vse kratkoročne in dolgoročne spremembe, ki se dogajajo v naravi po svetu.

Florijan Peternelj, Brce pri Ilirski Bistrici

Precej je površin, ki so nekdaj bile njive, na njih je bila pridelana hrana na tradicionalen način, danes pa so žal te njive zatravljene. Mi teh površin ne bomo smeli preorati in jih uporabljati kot njive! Tako zahtevajo in nas omejujejo uradniki in želijo nepreorane površine še povečati. Večina povečanja je na območju primorsko-notranjske regije. V regiji, kjer kronično primanjkuje njiv. To je absurd! Zaradi prepovedi oranja in prepovedi ure-

ditve novih trajnih nasadov smo zato v brezizhodnem položaju. Ne omejujte nas tam, kjer ni treba. Dovolj je, da nas omejujejo divjad in zveri. Hrana, ki jo lahko neposredno zaužije človek, pride iz zemlje, ki jo obrne plug!

Marko Kreft, Kutinci, Sveti Jurij ob Ščavnici

Davčna bremena postajajo težja, kot je delo kmeta. Davki ne bodo nahranili nikogar, bodo pa povzročili, da bo slovenska hrana za potrošnika še dražja. Kmetje nikakor nismo proti plačevanju davkov, a dodatna obdavčitev plačil tam, kjer kmetujemo v najtežjih pogojih za kmetovanje, je izredno podlo dejanje. Takšen način je s strani države enostavno pobiranje sredstev za polnjenje državnega proračuna na plečih nas, kmetov.

Vlada je veliko govorila, kako pomembni so mladi, ampak izgleda, da so pozabili, da smo mladi tudi na podeželju. Tudi mi si želimo svoj dom in imeti manjše obdavčitve ob naših začetkih. To postavlja mlade kmete v položaj, kjer je pomislek, ali prevzeti kmetijo, še kako na mestu.

Domen Birtov, Prešnica pri Kozini

Evropska unija navaja temeljne vrednote: svoboda, demokracija in enakost.

Kje je svoboda, če nas kmete iz leta v leto bolj omejujeta restriktivna zakonodaja in neomejena birokracija? Kje je demokracija, če so vse naše besede gladko preslišane? Kje je enakost, če se eni z letali vozijo na okoljevarstvene kongrese, nas, kmete, pa obtožujejo za krivce podnebnih sprememb? Nova bonitetna ocena zemljišč je še en nov absurd. Dvig bonitete za tudi več kot 500 % je žebelj v krsto še tem nekaj kmetijam, sploh mladim kmetom, ki si utiramo pot v samostojno življenje. Z ljubeznijo do svoje zemlje in v dobro vseh državljanov se bomo borili! In ne, ne bomo se borili s krogli! Kmetje imamo v rokah najbolj kruto in poceni orožje tega sveta, ki ga aktiviramo s tem, da ne naredimo ničesar. To je lakota!

Gregor Kolar, Žetale, Haloze

Po novem kratica OMD pomeni obdavčeno moje delo na omejenih dejavnostih. Tega ne dovolimo in zahtevamo, da se nemudoma ukine obdavčitev območij OMD, torej območij s težjimi pogoji za kmetijsko pridelavo. Kdo od mladih pa bo še imel voljo do kmetovanja? To vodi v opuščanje kmetijstva na teh območjih, izgubo biotske raznovrstnosti in kmetijske krajine. S tem bomo zaprli tudi prostor za rekreacijo in preživljanje prostega časa. Najbolj bo obdavčenje OMD plačil bremenilo srednje in manjše kmetije, dodatna obdavčitev pa bo vplivala tudi na socialni položaj kmetov. Zahtevamo, da so plačila OMD izvzeta iz obdavčitve.

Primož Pevec, Slatina pri Ponikvi

Ustvarjeno je bilo! Vse je bilo ustvarjeno z namenom. In stvarjenje je pravi čudež, a ta čudež, kot kaže, izgublja pomen. Pomen izgublja zaradi vseh mogočih interesov in avantur, idej in poizkusov. S povečevanjem števila prebivalstva so se prehranske navade spremenile, zagotovitev prehranske varnosti z rejo živali je bil temelj razvoja. Oskrba prebivalstva s hrano je rastla, nezadovoljstvo pa tudi. Ko si sit, razmišljaš drugače, a žal mnogi v napačno smer ... Živinoreja naj bi bila kriva skoraj za vse težave pri izpustih toplogrednih plinov, in ko se ta polresnica ponavlja vsaj dvajset let, postane izkrivljena resnica.

Stanislav Bergant, Kokra

Zveri so za kmetovanje grožnja, da se le-to opusti in se ta slovenska naravna in kulturna dediščina spremeni v podobo divjine izpred nekaj stoletij, tako kot so gozdovi po drugi svetovni vojni prerasli desetine kočevskih vasi. Kmetovanje je na teh območjih že samo po sebi velik izziv, pokol domačih živali je tako materialni, še bolj pa motivacijski in psihološki udarec za kmeta, veliko jih obupa in preneha. Sobivanje z zvermi je utopija, kar je zgodovinsko dejstvo in česar tudi Life projekti in priporočila za varovanje niso mogli spremeniti.

Zelena in trajnostna strategija živinoreje je neločljivo povezana z dobrobit živali, ta pa s pašo. Strategija zaščite zveri pa sili živali nazaj v hleve. Ti dve strategiji sta si v diametralnem nasprotju.

Franc Jagodič, Jakob pri Šentjurju

Dovolj je neumnih zakonov, ki nam vsem otežujejo življenje. Vendar je nov predlog zakona o zaščiti živali prav tak,

pisan prav na tak način, pisan je za izjeme, za interesne skupine! Kmetje najostreje obsojamo kakršnokoli mučenje ali nepravilno ravnanje z živalmi. Ne moremo pa dovoliti, da nek zakon vodi v popolno degradacijo stroke tako na področju veterine kot živinoreje. Ne smemo dovoliti, da člani društev, ki delujejo na področju zaščite živali, s 40-urnim tečajem postanejo »pooblaščenči svetovalci za zaščito živali«, katerih pristojnost bi bila večja od pristojnosti obstoječih inšpekcijskih služb. V kolikor so pristojni organi kadrovsko in finančno podhranjeni, naj se predvidena sredstva in ves trud vseh vpletenih raje namenijo za izboljšanje delovanja obstoječih institucij.

Petra Marko, Metava pri Malečniku

Kljub številnim omejitvam in vedno težjim pogojem v kmetijstvu se mladi še vedno odločamo za prevzem in vodenje družinskih kmetij. Ker je samoumevno in pričakovano, da bo nekdo od otrok nadaljeval. Mladi smo zagnani, trmasti, z novimi idejami in z željo po kmetovanju. Za delo na kmetiji se odločamo tudi punce, ženske. Sprašujem se, zakaj mora imeti Slovenija strožje ukrepe kot sosednje države članice. Kako z ukrepi podpira generacijske pomladitve, če pa je v Sloveniji bistveno manj mladih prevzemnikov kot v EU? Očitno so naši birokrati samo za pisanje zakonov in daleč od realnega problema. Čeprav smo v Sloveniji velikokrat deležni negativne prisposodbe k besedi »kmet«, mladi s ponosom povemo: »Jaz sem kmet/jaz sem kmetica!«

Boris Orešek, Sevnica

Kot črn nevihtni oblak se je nad nas, kmete, zgrnil predlog uredbe o trajnostni rabi pesticidov, ki zapoveduje 50-odstotno zmanjšanje sredstev za varstvo rastlin. Kmetijstvo je v zadnjih desetletjih pomembno znižalo porabo teh sredstev. Slovenska voda iz podtalnice je pitna iz vseh pip. Mi smo svoj del naloge že opravili. Presita Evropa pa pozablja na lekcije iz preteklosti. Rženi rožički, trtna uš, krompirjeva plesen, ameriški kapar, koloradski hrošč ... Mediji so nas zelo skop in enostransko obveščali o predlanskih nemirih zaradi prepovedi rabe sredstev za varstvo rastlin in mineralnih gnojil na Šrilanki. Posledica te prepovedi je bilo hudo pomanjkanje hrane, ki so mu sledili socialni nemiri. Zagnani zahodni okoljevarstveni svetovalci, ki so zakuhali to prepoved, pa so po teh tragičnih nemirih in številnih mrtvih dobesedno poniknili.

Jernej Redek, Krka pri Novem mestu

Hvala kmetom in vsem ostalim, ki ste nas prišli podpret. Tudi tistim, ki danes doma skrbite, da je nujno postorjeno, tudi zaradi vas smo danes tu. Upamo, da zadnjič. Naslednjič, če bo treba, nas bo prihrumelo še več. Ampak si tega ne želimo. Želimo biti le slišani! Imeti svoj prostor pod soncem, živeti in se razvijati na svojih družinskih kmetijah in pridelovati kakovostno hrano za državljane Slovenije. Dost' je!

»POVZEL: MARJAN PAPEŽ, KGZS, FOTO: ŽATE MODLJC

Ob obletnici protestov

V Puconcih so ob 30. obletnici vseslovenskega kmečkega protesta leta 1993 odkrili spominsko obeležje

V četrtek, 15. junija, je v Puconcih potekala novinarska konferenca ob 30. obletnici protestne zapore mejnih prehodov junija 1993, ki so jo pripravili Sindikat kmetov Slovenije, Zadruga zveza Slovenije, Slovenska kmečka zveza pri SLS-u, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Zveza slovenske podeželske mladine, Zveza kmetič Slovenije in Društvo SKZ – Slovenska kmečka zveza. Novinarski konferenci je sledilo odkritje obeležja na občinski stavbi v Puconcih.

je tudi dalo moč, da smo leta 1989 organizirali tako imenovani mlečni štrajk.

S samostojno državo smo vsi pričakovali, da se bodo začeli boljši časi za kmeta, da se bodo socialni in ekonomski odnosi v državi urejali. Vendar se to ni zgodilo. Zato smo decembra 1992 organizirali protestni shod pred sedežem vlade v Ljubljani. Vlada se ni odzvala, zato je prišlo do zapor mejnih prehodov in nekaterih prometnic v Sloveniji od 14. do 17. junija 1993.

Pred tridesetimi leti so slovenski kmetje zaradi pomanjkanja poslušnosti vlade protestno zaprli več kot dvajset mejnih prehodov, med drugim tudi predor Karavanke (Gorenjski glas, 18. 6. 2003, foto: G Šinik).

Osrednji del dogodka je bil povezan z dogajanjem pred dobrimi tridesetimi leti, ko so slovenski kmetje zaradi nevdržnega položaja v kmetijstvu protestno zaprli mejne prehode. Takratno dogajanje je povzel **Ciril Smrkolj**, eden od ključnih organizatorjev protesta: »Sredi osemdesetih let, ko smo **Ivan Oman**, profesor dr. **Franč Zagožen**, **Marjan Podobnik**, **Franč Potočnik** in ostali somišljeniki pričeli razmišljati in se ukvarjati z idejo o Slovenski kmečki zvezi in samostojni državi, smo kmetje dobili nov zagon. Tako smo 12. maja 1988 z ustanovitvijo Slovenske kmečke zveze dobili spodbudo in upanje, da bo v Sloveniji morda lahko tudi drugače. Vse to nam

*Podpisniki dogovora med kmeti in vlado leta 1993 (od leve): **Leo Freljih**, predstavnik vlade **Davor Valentinčič** in dr. **Franč Zagožen**.*

*To je privedlo do resnih pogajanj pri predsedniku vlade dr. **Janezu Drnovšku**. Pogajana so bila naporna, vendar so se v četrtek, 17. junija, zvečer uspešno zaključila. Zadruga zveza Slovenije je bil zastopal **Leo Freljih**, skupino predstavnikov Slovenske kmečke zveze pri SLS je vodil dr. **Franč Zagožen**, ta*

*Spominsko ploščo so odkrili (od leve): **Ciril Smrkolj**, župan občine Puconci **Uroš Kamenšek**, **Slavica Hozjan Sapač** in predsednik Državnega sveta RS **Marko Lotrič** (foto: **Franč Fortuna**, Kmečki glas).*

*kratni poslanec v Državnem zboru. Pri pogajanjih so bili prisotni tudi **Evgen Sapač** kot državni svetnik, poslanec Državnega zbora RS **Alojz Metelko** in nekateri drugi, sam pa sem bil poleg kot predstavnik Sindikata slovenske kmečke zveze pri SLS v nastajanju. Predsednik vlade je pričakoval, da se zapore umaknejo, a smo zahtevali, da se pripravi in podpiše dogovor, ki je dolgoročno uravnaval določanje cen kmetijskih pridelkov in uvedbo prelevmanov. To je dalo slovenskemu kmetijstvu takrat predvidljive pogoje za gospodarjenje in prepotrebno stabilnost,« je povedal Smrkolj.*

žne zveze **Borut Florjančič**, predsednik zbornice **Roman Žveglič** ter državni svetnik **Branko Tomažič** in predsednik Društva SKZ **Miroslav Kosi** predstavili svoje poglede na takratni protest in aktualne razmere. Podobnosti je bistveno več, kot bi si želeli. Trenutni položaj kmetijstva je celo bolj zahteven, kot je bil leta 1993.

»Takrat smo imeli kmetje na nasprotni strani slovensko vlado, ki ni imela poslušnosti za kmetijstvo. Tudi danes ni bistveno drugače. Ob pomanjkanju poslušnosti slovenske vlade je k težavam, s katerimi se sooča slovensko kmetijstvo, treba prišteti še od realnosti odtujeno evropsko politiko in razbohoteno birokracijo, preveliko moč naših nevladnih okoljskih organizacij in veliko manjšo politično moč kmetov,« je med drugim izpostavil predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije **Roman Žveglič**.

Novinarski konferenci je sledilo odkritje obeležja na pročelju občinske stavbe v Puconcih. Na njej je poleg tridesete obletnice protestov tudi spomin na **Evgena Sapača**, enega ključnih pobudnikov, organizatorjev in pogajalcev pred tridesetimi leti. Dogodka so se udeležili tudi mnogi, ki so pred tridesetimi leti aktivno sodelovali pri organizaciji in izvedbi protestov.

»**MARJAN PAPEŽ**, KGZS

Uspešno uresničevanje poslanstva

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) smo z novinarsko konferenco obeležili 23. obletnico delovanja.

V slovenski zgodovini bo 12. maj 2000 zapisan kot eden najpomembnejših datumov za kmetijsko organiziranost v Sloveniji. Na ta dan je namreč bila v Ljubljani ustanovna seja prvega Sveta KGZS kot najvišjega organa na novo nastale stanovske organizacije, ki je bila po dolgih zapletih ustanovljena na pobudo kmetov.

Reprezentativna organizacija

Z ustanovitvijo zbornice si je država zagotovila reprezentativno organizacijo, ki je sposobna zastopati različne interese. Ti izhajajo iz različnih naravnih, gospodarskih in socialnih razmer, v katerih se opravlja kmetijska, ribiška in gozdarska dejavnost. Veseli me, da je KGZS v vseh pogledih zaživela kot stanovska organizacija z zaznamom poudarkom skupnosti, da je bila prepoznana kot nekaj, na kar lahko članstvo računa tudi tokrat, ko ne gre vse lepo in prav,« je poudaril predsednik KGZS **Roman Žvegljč** in dodal: »Zbornica omogoča, da kmetje opozarjamo nase, na to, kar prispevamo k družbi, k urejenosti krajine in predvsem k narodni zavesti in samozavesti. Stojmo ob strani tistim, ki vstopajo v kmečki poklic, razvijamo in krepimo strokovne službe kmetijskega svetovanja, krepimo solidarnost in medsebojne vezi.«

Kmetijstvo ni le gospodarska panoga, ima tudi vlogo pri ohranjanju poseljenosti, zagotavljanju socialnega ravnotežja, vzdrževanju in ohranjanju kulturne krajine, ohranjanju nacionalne identitete, ohranjanju tradicionalnih značilnosti in etnografskih posebnosti, zagotavljanju prehranske varnosti, preprečevanje zaraščanja itn. In temu primerni so tudi različni interesi. »Skupni interesi namreč niso enaki preprosto se številku posameznih interesov članov ali skupin, temveč so

plod medsebojnega in včasih zapletenega usklajevanja, ki ga zbornica izvaja,« poudarja Žvegljč.

Pri vseh teh izzivih KGZS s svojimi strokovnimi službami, Javno službo kmetijskega svetovanja in službo za kontrolo

O pomenu zbornice so spregovorili: predsednik Zadružne zveze Slovenije Borut Florjančič, predsednik KGZS Roman Žvegljč, predsednik Sindikata kmetov Slovenije Anton Medved, predsednica Zveze kmetov Slovenije Irena Ule, direktor Kmetijsko gozdarske zbornice avstrijske Koroške – LK Kärnten Hanzi Mikl in predsednica Zveze slovenske podeželske mladine Anja Mager.

in selekcijo v živinoreji, skrbi za prenos znanja na kmetije. S tem ima Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS odličen servis za izvajanje ukrepov skupne kmetijske politike in drugih politik, predvsem pa neposredne povratne informacije, kaj izvedba le-teh pomeni v praksi.

»Pri tako organizirani zbornici imajo člani možnost, da vplivajo na delo strokovnih služb v smeri potreb kmetov. Člani imajo tudi možnost sodelovanja kmetijske politike. Ta pa je, kot vsaka politika, stvar pogajanj in kompromisov, kjer nikoli ni možno vsem ustreči.«

Prihodnost za mlade

»Tako kot smo pred tridesetimi leti znali strniti vrste, ko smo s protestom in s pogajanjem dosegli pomembne premike za izboljšanje položaja slovenskih kmetov, tako moramo delovati tudi danes. In tako, kot je pred dobrimi triindvaj-

setimi leti znala politika prisluhniti kmetom, ko je sprejela Zakon o zbornici, tako naj bo tudi danes,« poudarja predsednik KGZS Roman Žvegljč in še: »Sindikata kmetov Slovenije, Zveza slovenske podeželske mladine, Zveza kmetov Slovenije, Zadružna zveza Slovenije in Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije so kot roka, sestavljena iz petih

ke kmete, kmetice, mlade na podeželju.

Izzivi, katerim smo priča, se tičejo predvsem mladih. Če se bomo prepustili parcialnim interesom, se mladim kmetom in kmetom slabo piše. Tega ne smemo dopustiti. Le stanovsko enotni bomo v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, drugimi ministrstvi

Svetovanje je stvar zaupanja

Direktor Kmetijsko gozdarske zbornice avstrijske Koroške – LK Kärnten **Hanzi Mikl**: »Čestitam Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije za 23 let dela. Koroški Slovenci smo ponosni, da smo lahko pomagali pri njeni ustanovitvi. Sistem zborničnega organiziranja je nastal, ker je svetovanje stvar zaupanja. Omogoča, da kmetijski svetovalci pride do kmeta, ker mu zaupa. Zato je izjemnega pomena, da kmetijsko svetovanje deluje v sklopu organizacije, na katero ima kmet vpliv. V primeru, da bo služba kmetijskega svetovanja delovala v sklopu ministrstva, bi to pomenilo korak nazaj v demokraciji. Za dobro delovanje je potrebno zaupanje in usklajevanje z ministrstvom. Kmetje imajo različne interese, ki jih je treba na ravni zbornice uskladiti in enotno zastopati napram ministrstvu.

Avstrija se zaveda, da je prva naloga države prehraniti ljudstvo. Lačni ljudje so lahko težava in najpomembnejša naloga zbornice je, da ljudem zagotovi hrano.«

prstov, ki so se v aprilu stisnili v visoko dvignjeno pest. Pa ne zato, da udari, temveč zato, da pokažemo, kako nam je mar in kako skrbimo za našo skupno državo. Mar nam je za obdelano in poseljeno podeželje, za kakovostno in varno hrano za potrošnike, za male in veli-

in vlado ter zakonodajno vejo oblasti ustvarjali prihodnost za mlade, da bodo prevzemali kmetije, od tega primerne živeli in pridelovali hrano za državljanke ter državljane Republike Slovenije.«

»TATJANA VRBOŠEK IN MARJAN PAPEŽ, KGZS

O protestu, zakonu o zbornici in Naturi 2000

Člani Upravnega odbora KGZS so konec maja na 12. seji največ časa posvetili aktivnostim zbornice glede protestov in pogajanj z vlado.

Kmetijske organizacije so zahtevale enotno pogajalsko skupino z obema ministroma, ministrico za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Ireno Šinko ter ministrom za naravne vire in prostor Urošem Brežanom. Pogajanja se bodo nadaljevala v petek, 9. junija, zahtevali pa so tudi prisotnost predsednika vlade Roberta Goloba. »Bistvenih napredkov v tem trenutku ni, prepričan pa sem, da se bodo stvari obrnile v pravo smer,« je povedal predsednik KGZS Roman Žvegljč.

Zadružna zveza Slovenije je pridobila pravno mnenje Inštituta za javno upravo glede ustavnosti uredbe PUN (Uredbe o programu upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2023–2028), kar je pomemben temelj za nadaljnja argumentirana pogajanja. Povzetki pravnega mnenja so bili 24. maja 2023 predstavljene ministrici za kmetijstvo. Po predstavitvi mnenja kmetom na Igu 1. junija 2023 bodo povzetki tudi pisno poslani pristojnima ministroma.

Ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Irena Šinko je zagotovila, da se bo Pravilnik o masnih bilancah začel izvajati v začetku oktobra v takšni obliki, kot je bil lani podpisan. »Seveda tega ne verjamemo, dokler se ne bo zgodilo,« je povedal predsednik Sindikata kmetov Slovenije Anton Medved.

Predlog sprememb Zakona o KGZS

Poslanska skupina Svoboda je v parlamentarni postopek vložila predlog novele Zakona o Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije (KGZS), s katero bi spremenili pravila glede volitev v organe zbornice. Glavni cilj je uvedba inštituta nezdržljivi-

vosti za voljene in imenovane člane obveznih organov KGZS, zaradi česar v organizacijske in druge odločitve ter stališča in mnenja zbornice politika ne bo več mogla posegati.

KGZS meni, da je predlagana rešitev neustavna, saj neutemeljeno in brez upravičenih razlogov omejuje pasivno oziroma posega v aktivno volil-

no pravico članov KGZS. Poleg omejevanja volilne pravice članov KGZS posega tudi v člansko pravico do upravljanja javnih zadev. KGZS bo predlagala, da se predlog zakona umakne, oziroma da Državni zbor sprejme sklep, da je predlog zakona neprimeren za nadaljnjo obravnavo.

Predlogi sprememb Zakona o zaščiti živali

Upravni odbor KGZS nasprotuje Predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaščiti živali in od predlagateljev pričakuje široko in strokovno razpravo glede zakonskih rešitev, pri katerih bodo aktivno sodelovali stroka ter vse organizacije s področja kmetijstva. Takoj, ko bo svoje mnenje podala Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora, bo KGZS vložila amandmaje.

nevladnim organizacijam lahko vodila v razkroj pravnega sistema, saj bi to lahko postal koncept za reagiranje tudi na drugih področjih, kadarkoli bi civilna družba ocenila, da državni organi svojih nalog ne izvršujejo optimalno. Prav tako vlada glede pooblaščenih svetovalcev opozarja na možnost kršitve temeljnih ustavnih pravic, kot so pravica do zasebne lastnine, pravica do zasebnosti, nedotakljivost stanovanja.

Upravni odbor je med drugim sprejel sklepe, vezane na

pravilnik o podeljevanju znaka za specializirano ponudbo na turističnih kmetijah, gradbeno zakonodajo v povezavi z izvajanjem dopolnilnih dejavnosti na kmetiji in predlog Uredbe o skupnih določbah za izvajanje intervencij razvoja podeželja, ki niso vezane na površino ali živali iz SN SKP 2023–2027.

» ALEKSANDRA TRUPEJ, KGZS

NAJBOLJŠE JE BLIZU!

WWW.DOBROTESLOVENSKIHKMETIJ.SI

Komunikacija z naročniki je dovoljena

V sklopu aktivnosti portala Dobrote slovenskih kmetij je konec aprila v prostorih Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije potekalo izobraževanje na temo zelenega javnega naročanja.

Na vabilo KGZS in portala Dobrote slovenskih kmetij je 25 udeležencev izobraževanja aktivno sodelovalo v razpravi glede možnosti dobave lokalno pridelanih živil v javne zavode. Osvežili so znanje o postopku javnega naročanja (JN) in opredelili najpogostejše napake ponudnikov pri oddaji ponudbe. V praktični delavnici so izpopolnili znanje glede priprave ponudbene dokumentacije in se spoznali z možnostmi uporabe informacij na Portalu JN. »Javni zavodi precej raje komunicirajo s kmeti kot grosisti, ki običajno tovrstne pogodbe sklepajo prek odvetnikov,« je ob tem poudaril eden od udeležencev.

Portal javnih naročil ali ERAR omogoča dostop do podatkov o evidenčnih naročilih, objavljenih javnih naročilih in sklenjenih pogodbah. Javni zavodi kmetije, ki ponujajo živila, povabijo k sodelovanju za tako imenovane izločene sklope. Ti se izvajajo, če je ocenjena vrednost sklopov 80.000 evrov in skupna vrednost sklopov, oddanih brez uporabe ZJN-3, ne presega 20 % skupne vrednosti vseh sklopov.

Kako pomembno je povezovanje in predstavitev kmetij naročnikom, kot so vrtci in šole, tudi v smislu predstavitev življenja na kmetijah in načina pridelave ter prireje hrane otrokom, je v svoji predstavitvi poudarila Tadeja Kvas Majer z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS. »Ponudnik naj javnim za-

vodom predstavi živila in tudi recepte, da bodo znali njihova živila preudarno uporabiti,« priporoča Kvas Majer.

Izkušnje občin in šol

Primerov dobre prakse povezovanja lokalnih pridelovalcev hrane z organizatorji šolske prehrane je vse več. Pomemben je odnos županov, ki imajo pomembno vlogo pri spodbudi in odločitvi za nabavo lokalnih živil. Zakonodaja je dobra, so si bili enotni sodelujoči na predstavitvi, a treba jo je znati pravilno uporabiti. To zahteva nekaj prakse, precej dela in zaupanje ter korekten odnos tako ponudnika kot naročnika. Šole večinoma nimajo možnosti skladiščiti večjih količin živil, zato tudi nimajo možnosti zavrniti naročene hrane. Predvsem

pri ekološko pridelani lokalni hrani predstavljajo težavo tudi polži v solati, oblika krompirja in podobno. Uporaba tovrstnih živil zahteva nekoliko več ročnega dela, kar ni vedno izvedljivo.

»Da na naši šoli otrokom lahko zagotovimo zdravo, ekološko malico, imamo sestavljениh več različnih jedilnikov. Ena od ljubših malic otrok je:

na njihovi šoli imajo. Vsak teden je v stiku s povprečno petimi lokalnimi ponudniki živil. Obveščajo jo o sezonski/novi ponudbi, dostavijo živila ob dogovorjenem dnevu/uri, pravočasno izdajo e-račun, prinesejo certifikat/deklaracijo. »Lokalni ponudniki se lažje prilagodijo potrebam po embalaži, embalažo odpeljejo in jo ponovno uporabijo, pripo-

Spremljajte informacije glede stanja ponudbe živil in možnosti javnega naročanja na portalu Dobrote slovenskih kmetij. Vabljeni, da na njem predstavite svojo ponudbo, ki bo na vašo željo preusmerjena v spletni Katalog živil, ki je namenjen javnim zavodom in Horecca sektorju. Predstavitev na portalu Dobrote slovenskih kmetij omogoča povezovanje in poslovno sodelovanje.

zeliščni čaj z medom, polbeli kruh in krušne peči, telečje hrenovke,« je razložila organizatorica šolske prehrane na OŠ Vojnik in OŠ Antona Bezenška Frankolovo Polona Bastič. Poudarja, da je za vključevanje lokalnih ponudnikov potrebna podpora vodstva šole, kar

ročijo drugega ponudnika, povabijo na ogled kmetije,« poudarja prednosti tovrstnega sodelovanja in še, da se s pridelovalci srečuje na borzi lokalnih živil in tržnicah.

» KLARA OTONIČAR IN TATJANA VRBOŠEK, KGZS

Izobraževanje je bilo izvedeno v okviru projekta LIFE IP CARE4CLIMATE, vodilni partner projekta je Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE).

Nekaj ključnih prednosti izvajanja nalog JSKS

Obstoječa organiziranost Javne službe kmetijskega svetovanja se je izkazala za zelo primerno, saj ima ta oblika kar nekaj prednosti.

- 1) **Učinkovit sistem dela JSKS:** strokovni nasveti zelo učinkovito dosežejo vsako kmetijo v vsakem predelu naše dežele. Gre za **enovit sistem prenosa znanja** do uporabnikov in deluje na celotnem območju Slovenije ter na vseh strokovnih področjih kmetijstva in razvoja podeželja, ki jih potrebuje praksa. Usmerjanje dela JSKS je prek sistema KGZS urejeno, enotno, sistematično.
- 2) V sistemu KGZS je na kmetijsko-gozdarskih zavodih omogočen neposreden **stik med različnimi javnimi službami**, ki delujejo kot mini AKIS. JSKS deluje na vseh kmetijsko-gozdarskih zavodih, na nekaterih pa delujejo tudi druge javne službe (varstvo rastlin, živinorejska služba), laboratoriji za tla, krmo, mleko in vino ter skupaj s sadjarskim, trsničarskim in oljarskim centrom nudijo **celovito storitev za kmete**.
- 5) **Rezultati dela JSKS so oprijemljivi.** Večino denarja, namenjenega kmetijstvu iz različnih virov: evropskih, državnih, lokalnih, pride do kmeta s pomočjo JSKS. Informacija pride do kmeta prek kanalov in strukture KGZS ter sedanje organiziranosti JSKS po ustaljenih načinih. Rezultati dela se kažejo v napredku in razvoju kmetijskih gospodarstev. Le tako organiziran sistem je sposoben implementacije novih kmetijskih politik; vse od ustanovitve JSKS in vstopa SLO v EU JSKS sistemsko, odgovorno, v skladu z navodili, izpelje implementacijo kmetijske politike do kmetij ter s tem prispeva k temu, da so sredstva počrpana v skladu z zastavljenimi cilji MKGP-ja.

Foto: Julija Kordež, ZSPM

- 3) Skupna koordinacija, ki jo izvaja JSKS na zborničnem uradu v Ljubljani, zagotavlja, da je program, ki ga potrudi MKGP, v celoti izveden z enotnim pristopom, hkrati se zagotavlja usposabljanje svetovalcev, pripravo svetovalnih metod in orodij ter izvedbeni del programa, ki se redno spremlja.
- 4) Zelo pomembna je **vloga JSKS kot službe, ki usposablja in učinkovito informira kmetovalce**. Pri tem lahko uporabi vso infrastrukturo KGZS. Organizacijska povezava s kmetijami, ki so organizirane v sistemu KGZS, pomeni **odličen obojestranski prenos informacij** na dnevni ravni, na potrebe oziroma težave kmetov se zato lahko zelo hitro odzove, hkrati pa sistem KGZS zaradi svoje organiziranosti po svojih kanalih lahko prenese rešitve do kmetov.
- 6) JSKS je **neodvisna oziroma nevtralna** pri podajanju strokovnih informacij. Sestavlja jo visoko izobražen kader z dragocenimi izkušnjami, pridobljenimi z leti dela na terenu. JSKS ima zgrajen celovit sistem sprotnega prilagajanja potrebam naročnika in uporabnikov. Glede na to, da deluje znotraj KGZS, gre za sistemski pristop povezanih inštitucij (KGZS in zavodi), koordinirano strokovno delo in poenotenje stališč.
- 7) **Kmetovalci** so se navadili tega sistema in zelo hitro dobijo vse potrebne informacije – **poznajo svetovalca** in osvojili so tudi sistem spletnega obveščanja, ki se je gradil kar nekaj časa in ga kmetje poznajo. **Svetovalci so lokacijsko blizu uporabnikom** in so stalno prisotni na določenem terenu, dobro poznajo kmečko populacijo, hkrati poznajo lokalne posebnosti in značilnosti, ki vplivajo na uspešnost delovanja in razvoja panoge. Po drugi strani pa **dobro poznavanje svetovalnega okoliša** zagotavlja **hiter odziv JSKS v ad-hoc primerih** zbiranja informacij ali prenosa informacij na teren do kmetov. Hitra odzivnost v primeru elementarnih nesreč (dajanje informacij MKGP, sodelovanje z Upravo za zaščito in reševanje, občinami). Služba je sposobna hitre odzivnosti tudi pri sistemskem reševanju nalog na terenu (npr. M22, razne druge vloge za kmetije ...).
- 8) JSKS je zaradi svojega ustroja ter načina delovanja sposobna v primerjavi z drugimi javnimi službami in drugimi inštitucijami **učinkovito reagirati na trenutne potrebe uporabnikov tudi na marginalnih področjih** in območjih, kar vsakodnevno dokazuje pri izvedbi tekočih (tehnoško svetovanje, svetovanje ob razpisih, subvencijska kampanja ...) kot tudi izrednih nalog (poplave, suša, neurja, nesreče na kmetijah).
- 9) **Vpetost svetovalcev JSKS v lokalno okolje** zagotavlja možnost vključitve vsebin, ki jih pokriva JSKS, v dogodeke na terenu. Svetovalci so resni partnerji tudi lokalni javnosti.
- 10) Svetovalci JSKS so kmetom na njihovem območju znani, pogosto znanci, zaradi česar je pričakovati, da jim kmetje, ki se nanje obračajo, tudi bolj **zaupajo**. Svetovalci pa tudi bolje poznajo in razumejo dejansko situacijo.

Vzpostavljeno je medsebojno zaupanje. Realna nevarnost takega stanja je, ali so vzpostavljeni zadostni mehanizmi zaznavanja reševanja primerov, ko se zaupanje poruši (npr. možnost nadomestnega svetovalca).

- 11) **Kmetje kot uporabniki storitev JSKS so člani KGZS in čutijo, da je JSKS, ki je prav tako vpeta v ta sistem, njihova služba:** JSKS že dolga leta (od ustanovitve KGZS dalje) deluje v tej organiziranosti in to ima svoje prednosti: kmetovalci ta sistem dobro poznajo in zelo cenijo to, da z njimi delamo celovito ter tudi z več rodovi na kmetiji in nam zato zaupajo. Svetovalci imajo večletne izkušnje z istimi kmetijami, njihovim dosedanjim razvojem, delajo z različnimi generacijami kmetov, mladimi na podeželju, kmečkimi ženami, združenji na podeželju; zato dobro poznajo raznovrstne težave, s katerimi se kmetije soočajo. **Kmetje JSKS ne dojemajo kot uradniško, pač pa kot njihovo službo,** saj je JSKS vpeta v KGZS kot njihovo stanovsko organizacijo. Sistem JSKS tudi omogoča izvajanje širokega nabora storitev v povezavi z storitvami sistema KGZS.
- 12) **Svetovalci so za svoje delo zelo dobro usposobljeni** in svoje znanje stalno dopolnjujejo. Poleg tega se medsebojno dopolnjujejo in tako skupaj obvladajo različna strokovna ter delovna področja. Svetovalci so prilagodljivi za spremembe, imajo široko znanje in **obvladujejo različna strokovna področja.** Delovanje panožnih strokov-

nih skupin je velik doprinos k pospešenemu razvoju posameznega terena (več strokovnjakov izmenja izkušnje, težave, sprejme stališče, daje skupna tehnološka navodila ...). Tako širokega znanja, kot ga ima danes posamezen kmetijski svetovalac z npr. vsaj desetletnimi izkušnjami, nima nihče v celotnem sistemu delovanja javnih služb v kmetijstvu.

- 13) Glede na starostno strukturo in izobrazbo **so upravičenci do storitev tudi težje dojemljivi za vsakršne spremembe,** zato bi bila reorganizacija te službe dodaten šok v že tako zahtevnem obdobju, ko se spreminja sistem subvencij in nasploh ukrepov kmetijske politike, ko je ogromno novosti. Mislimo, da v tem času takšno razmišljanje ne koristi nikomur (ne kmetom in ne službi), saj smo v zelo zahtevnem času, ko je potrebno izpeljati vse strokovno in administrativno zahtevne naloge. **To lahko celo ogrozi uspešno izvedbo in implementacijo ukrepov kmetijske politike ter s tem samo kmetijstvo.**
- 14) Služba sodeluje v več združenjih evropskih kmetijskih svetovalcev, v partnerstvu za inovacije, v EU projektih, s tem imamo stik s tujimi primerljivimi inštitucijami in je v koraku s časom, njeno delovanje pa za vzgled mnogim državam.

» ANTON JAGODIC IN MAG. OLGA OBLAK, KGZS

Več znanja za zeleni prehod

Projekt ClimateSmartAdvisors iz programa Horizon Europe podpira drzne evropske podnebne cilje.

Evropa si prizadeva postati vodilna v svetu pri spopadanju s podnebnimi spremembami, saj želi do leta 2050 postati prva podnebno nevtralna celina. V središču teh ambicioznih prizadevanj je evropski zeleni dogovor, ki določa jasen cilj: najmanj 55-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2030 v primerjavi z letom 1990.

Kmetijstvo sicer prispeva 10,1 % teh emisij, vendar ima tudi ogromen potencial za shranjevanje ogljika v tleh. Izziv je najti načine za zmanjšanje emisij, ne da bi pri tem ogrozili proizvodnjo hrane. Kmetijski sektor se zaveda potrebe po prilagajanju podnebnim spremembam, zato mora preizkusiti in izvajati inovativne rešitve za blažitev ter prilagajanje, pri čemer je treba paziti na njihovo razširljivost in prenosljivost v različne regije ter države članice.

Cilji projekta

Splošni cilj projekta ClimateSmartAdvisors je mobilizirati skupnost kmetijskih svetovalcev v Evropski uniji in s tem omogočiti, da kmetje po vsej Evropi široko sprejmejo prakse podnebno pametnega kmetovanja. Projekt želi okrepiti vlogo kmetijskih svetovalcev in ponudnikov svetovalnih storitev, tako da jim za-

gotovi potrebno tehnično in metodološko strokovno znanje za zagotavljanje prilagojenega svetovanja. Z izvajanjem in izmenjavo inovativnih pristopov ter orodij, zbranih v sestrskem projektu ClimateFarmDemo, želi projekt spodbuditi razširjeno izvajanje praks podnebno pametnega kmetovanja v kmetijski skupnosti na širši ravni, v državah članicah Evropske unije in pridruženih državah.

KGZS kot partnerica v projektu bo usposobila trideset svetovalcev za blažitev pod-

nebnih sprememb in jim nudila priložnost za izmenjavo ter razvoj novega znanja zunaj njihovih običajnih organizacijskih struktur in posebno učenje o praksah ter metodah svetovanja na področju podnebno pametnega kmetovanja. Ker bodo svetovalci v stiku z najboljšimi v Evropski uniji na tem področju, bodo imeli nova in kakovostna znanja za pomoč, na voljo bodo številni ogledi dobrih praks ter primeri, s pomočjo katerih se najlažje prenašajo praktično znanje in izkušnje na kmetije, s čimer se pospeši razvoj slovenskih kmetij. Poznavanje problematike lahko prispeva tudi k implementaciji strateškega načrta in ciljev RS na tem področju.

» SAŠA HOČEVAR, KGZS

Kdo uporablja zemljišče

Določitev dejanskega uporabnika kmetijskih in gozdnih zemljišč za leto 2023

Lastniki kmetijskih in gozdnih zemljišč so običajno tudi dejanski uporabniki teh površin. Namen instituta določitve dejanskega uporabnika zemljišč omogoča ureditev razmerij, ko kmetijsko ali gozdno zemljišče dejansko uporablja oseba, ki ni lastnik nepremičnine.

Davčna osnova od dohodkov iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti se ugotavlja kot katastrski dohodek, ugotovljen po predpisih o ugotavljanju katastrskega dohodka na dan 30. junij za tekoče leto. Kadar kmetijsko ali gozdno zemljišče dejansko uporablja oseba, ki je član kmečkega gospodinjstva, v katerem noben član nima pravice do uporabe tega zemljišča na podlagi pravnega naslova v zemljiški knjigi in zemljiškem katastru, Finančna uprava RS (FURS) katastrski dohodek pripiše dejanskemu uporabniku zemljišča. FURS to stori na podlagi vloge za določitev dejanskega uporabnika kmetijskih in gozdnih zemljišč ali na podlagi svoje ugotovitve o dejanskem uporabniku (14. od-

stavek 69. člena Zakona o dohodnini (ZDoh-2)).

Vloga

Dejanskega uporabnika zemljišča se pisno sporoči na FURSu. Lahko se uporabi vloga FURSa, ki je dosegljiva na njihovi spletni strani, ali pa stranki v vlogi, ki jo sami napišeta, navedeta:

- ime, priimek, naslov, davčno številko lastnika zemljišč, kot je naveden v zemljiškem katastru in zemljiški knjigi,
- ime, priimek, naslov, davčno številko dejanskega uporabnika zemljišč,
- katastrsko občino, številke parcel, ki so v dejanski uporabi, in površino teh zemljišč,
- trajanje oziroma čas dejanske uporabe,
- podpisa obeh strank.

Zakupno pogodbo se vlogi priloži, če je med lastnikom in dejanskim uporabnikom zakupno razmerje urejeno s pisno pogodbo. Če stranki nimata sklenjene zakupne pogodbe, se lahko priloži do-

govor o uporabi zemljišča ali kakršenkoli drug dokument, iz katerega izhaja pravica do uporabe tuje kmetijske ali gozdne nepremičnine.

Rok za vložitev vloge za določitev dejanskega uporabnika je 15. julij za tekoče leto, za letošnje davčno leto je rok 15. julij 2023. Vlogo, oddano do tega datuma, se upošteva pri izračunu davčne obveznosti za leto 2023, to je v pomladi 2024. Vlogo se vloži osebno pri uradu FURSa, kjer ima vlagatelj vloge svoje stalno prebivališče, po pošti ali preko sistema eDavki. Vloge, vložene po 15.

in drugih dohodkov v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti. Lastnik zemljišč, ki ugotavlja davčno osnovo od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti na podlagi katastrskega dohodka, ne plača dohodnine od katastrskega dohodka zemljišč, ki jih daje v dejansko uporabo in so zapisane v vlogi. Od določitve dejanskega uporabnika je odvisno, komu se bo katastrski dohodek všteval v davčno osnovo.

Katastrski dohodek pripisanih zemljišč vpliva na davč-

Za davčne namene je možno katastrski dohodek iz lastnika zemljišča prenesti na dejanskega uporabnika zemljišča.

juliju 2023, se prvič upošteva pri odmeri davčnih obveznosti iz kmetijstva in gozdarstva za leto 2024, to je v pomladi 2025.

Učinki

Katastrski dohodek za kmetijska in gozdna zemljišča, ki so predmet dejanske uporabe, se pripiše dejanskemu uporabniku zemljišč, ki je po ZDoh-2 zavezanec za plačilo dohodnine od katastrskega dohodka

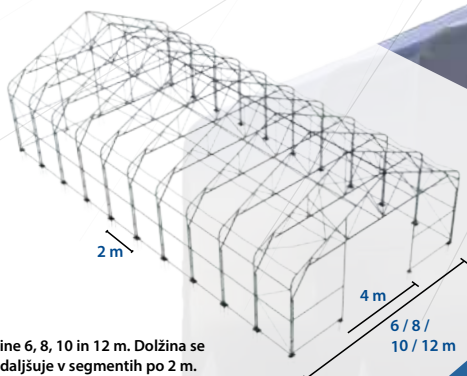
no obveznost posameznika v okviru dohodnine ter posledično na uveljavljanje socialnih transferjev (otroški dodatek, socialna pomoč, višina plačila za vrtnice itd.) in pavšalno nadomestilo pri davku na dodano vrednost.

» MAG. GAŠPER CERAR, KGZS

**EXPO
BIRO**

www.expobiro.si
02 480 58 00

ŠOTOR BASIC Ugoden skladiščni šotor za kmetijstvo

Širine 6, 8, 10 in 12 m. Dolžina se podaljšuje v segmentih po 2 m.

- ✓ Vročje cinkana konstrukcija.
- ✓ Vzdržljiv, trajen in projektiran po Eurokodih.
- ✓ Možna pridobitev gradbenega dovoljenja za začasen ali nezahteven objekt.
- ✓ Za skladiščenje in zaščito kmetijske opreme ali pridelkov.
- ✓ Iz vzdržljivega UV odpornega platna evropskih proizvajalcev.
- ✓ Z dovoljeno snežno obtežbo 150 kg/m².

Starševsko varstvo in družinski prejemki

Od prvega aprila so novosti na področju očetovskega in starševskega dopusta, krajši delovni čas zaradi starševstva in nakup vinjete za velike družine.

S prvim aprilom 2023 se je pričela uporabljati novela Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, ki med drugim prinaša novosti na področju očetovskega in starševskega dopusta, krajšega delovnega časa zaradi starševstva ter nakupa vinjete za velike družine. Ob rojstvu otroka poznamo dve vrsti odsotnosti, in sicer materinski dopust za mamo oziroma očetovski dopust za očete ter starševski dopust. Slednji obema pripada v enaki dolžini, po novem ta znaša 160 dni. Za mamo bistvenih sprememb ni. Oče bo še vedno lahko del starševskega dopusta prenesel na mamo, kar pomeni, da bo mama lahko izkoristila pravico do odsotnosti za rojstvo otroka v polnem trajanju 365 dni (105 dni materinskega dopusta, 160 dni svojega starševskega dopusta ter 100 dni starševskega dopusta očeta).

Spremembe tudi za očete

Za očete pa novela prinaša nekaj novosti, ki se ocenjujejo

kot pozitivne. Oče bo po novem sicer imel manj dni očetovskega dopusta, ta se s 30 dni skrajšuje na 15 dni. Vendar se njegove pravice dejansko izboljšujejo, saj mu po novem pripada 75 dni neprenosljivega dopusta (gre za seštevek očetovskega in starševskega dopusta, ki sicer pripada zgolj očetom), medtem ko je pred novelo imel pravico le do 30 neprenosljivih dni dopusta.

Po novem ima oče kar 60 neprenosljivih dni starševskega dopusta. Navedeno pomeni, da jih lahko izkoristi le on. Tako lahko oče izkoristi 15 dni očetovskega dopusta do tretjega meseca starosti otroka, neprenosljivih 60 dni starševskega dopusta pa kadarkoli od rojstva otroka ter najkasneje do osmega leta starosti otroka. Gre za rešitev, ki je dobrodošla, vendar velja le za otroke, rojene po 1. aprilu 2023.

Po novem bo pravica do dela s krajšim delovnim časom zaradi nege in varstva otroka v primeru dveh ali več otrok pripadala do osmega leta starosti

mlajšega otroka. Koristila jo bosta lahko oba starša hkrati, vendar ne več kot 20 ur tedensko.

Ukinja se enoletna neprenosljivost

Spomnimo, do sedaj je veljalo, da mora eno leto pravice do dela s krajšim delovnim časom izkoristiti drug izmed staršev, sicer je to leto zapadlo. Vlogo za koriščenje te pravice skladno z novostmi lahko vložijo tudi starši otrok, ki krajši delovni čas sicer že koristijo ali so koristili še po prej veljavni

ureditvi. Do dopolnitve starosti osem let najmlajšega otroka se podaljšuje tudi obdobje pravice do plačila prispevkov v primeru štirih ali več otrok.

Na koncu naj omenimo tudi novost v zvezi s pravico do pomoči pri nakupu vinjete za velike družine. Po novem lahko vlagatelj to pravico uveljavi najkasneje do konca veljavnosti vinjete.

» URŠKA AHLIN GANZITI, KGZS

SDS Pridruži se naši veliki družini!

Pristopno izjavo lahko izpolniš tudi preko spleta na www.PRIDRUZI.SE

Osebnih podatki

*Ime:
 *Priimek:
 *Datum rojstva:
 *Državljanstvo:

Stalno bivališče

*Ulica/kraj:
 *Pošta (številka in ime):
 *Občina:
 Telefon doma:
 Mobilni telefon:
 E-pošta:

Začasno bivališče

Ulica/kraj:
 Pošta (številka in ime):
 Država:

Pošto želim na

stalni naslov začasni naslov

Izobrazba:
 Poklic:
 Študent: Da Ne Kje:
 Zaposlen(a) pri:
 Delovno mesto:

*Podatek je obvezen

Obkrožite ustrezno številko pred forumi, v katerih želite sodelovati:

Podpisan(a) pristopam . . .

1. h Krščanskemu forumu
2. h Kulturnemu forumu
3. h Športnemu forumu
4. k Forumu za kmetijstvo in podeželje
5. h Gospodarsko - podjetniškemuforumu

Izpolnjeno pristopno izjavo pošljite na naslov
Slovenska demokratska stranka,
Trstenjakova ulica 8, 1000 Ljubljana.

Z izpolnitvijo prijavnice in njenim podpisom sprejemam program in statut stranke SDS.

Seznajen sem, da se bodo moji osebni podatki v zvezi s članstvom obdelovali za vodenja evidence članstva SDS skladno s 6. členom Zakona o političnih strankah in 5. členom Statuta SDS

Več o obdelavi vaših osebnih podatkov in vaših pravicah v zvezi s tem lahko preberete <https://www.sds.si/osebniPodatki>

Letna članarina znaša 15 EUR

Moj socialni položaj (obkrožite številko):

1. mi omogoča plačevanje članarine
2. mi trenutno ne omogoča plačevanje članarine
3. mi trajno ne omogoča plačevanje članarine (upokojenci)

V(na): Dne:

* Podpis:

Začasno in občasno delo

Novosti in spremembe pri urejanju začasnega in občasnega dela v kmetijstvu, ki jih prinaša letošnje leto

Na podlagi določb o začasnem in občasnem delu v kmetijstvu smejo kmetijske panoge sadjarstvo, vinogradništvo, hmeljarstvo in zelenjadarstvo za dela, za katera je neposredno glede na vegetacijo, sezono oziroma naravo dela značilen izrazito povečan obseg potrebe po delovni sili, delavce zaposliti na podlagi pogodbe o začasnem in občasnem delu v

tijskem gospodarstvu potekati največ 120 dni v koledarskem letu. Pri tem pojasnjujemo, da v okviru teh 120 dni ne obstoji nikakršna omejitev glede samega števila izvajalcev na posameznem kmetijskem gospodarstvu. Posamezni izvajalec lahko tovrstno delo opravlja največ 90 dni v posameznem koledarskem letu. Izvajalci smejo v dovoljenem obdobju

vključno s točnim časom prihoda na delo in odhoda z dela. Evidenco mora naročnik hraniti pet let po izteku koledarskega leta, v katerem je bila pogodba sklenjena, in jo na zahtevo pristojnega organa predložiti na vpogled.

Plačilo ter prispevki in davki

Minimalna urna postavka za delo po tej pogodbi od 1. 2023 dalje znaša 6,92 evra. Naročnik dela je izvajalcu dolžan izplačati plačilo za opravljeno delo v 15 dneh po opravljenem delu oziroma, če je pogodba sklenjena za več kot mesec dni, do 15. v mesecu za pretekli mesec.

Delo na podlagi pogodbe o začasnem ali občasnem delu v kmetijstvu se šteje kot delo v okviru drugega pravnega razmerja. Naročnik mora zato izvajalca vključiti v pokojninsko in invalidsko zavarovanje

ter zdravstveno zavarovanje in obračunati ter plačati prispevke iz naslova teh zavarovanj ter davke.

Varstvo pravic izvajalcev

Poleg že omenjene najnižje urne postavke se s to obliko dela izvajalce ščiti tudi pred diskriminacijo, spolnim in drugim nadlegovanjem ter trpinčenjem na delovnem mestu in se jim zagotavlja enaka obravnava glede na spol, prepoved dela otrok, delovni čas, odmori in počitke, odškodninsko odgovornost, varstvo nekaterih kategorij delavcev glede prepovedi opravljanja del ter varstvo osebnih podatkov v enaki meri, kot so ta področja urejena v zakonu, ki ureja delovna razmerja. Prav tako je pri tej obliki dela treba spoštovati predpise, ki urejajo varnost in zdravje pri delu.

» URŠKA AHLIN GANZITI,
KGZS

kmetijstvu. Delo po tej pogodbi sme imeti elemente delovnega razmerja, kljub temu pa se šteje, da gre za civilno pogodbo, pri čemer se morebitni spori med naročnikom in izvajalcem rešujejo pri sodišču splošne pristojnosti.

Trajanje dela in evidence

Kot naročnik (kmetje in kmetijska podjetja ter samostojni podjetniki posamezniki, ki opravljajo katero izmed prej naštetih kmetijskih panog), lahko nastopa nosilec ali član kmetijskega gospodarstva. Delo na podlagi te pogodbe pa sme na posameznem kme-

opravljati delo na enem ali več kmetijskih gospodarstvih, seveda pa je potrebno pri tem spoštovati določbe glede delovnega časa, odmorov in počitkov, kot jih določa zakon, ki ureja delovna razmerja.

Zaradi izvajanja nadzora nad trajanjem tovrstnega dela na posameznem kmetijskem gospodarstvu ter trajanjem dela posameznega izvajalca mora naročnik voditi dnevno evidenco, ki obsega podatke o osebnem imenu in naslovu izvajalca, številu opravljenih dni začasnega ali občasnega dela ter podatke o izrabi delovnega časa posameznega izvajalca,

RED TOP VABA ZA MUHE

- vaba lovi samo samice muh
- obesi se zunaj na prostem
- deluje od 4-6 tednov
- muhe ne razvijejo naravne odpornosti

Učinkovito zmanjša populacijo muh v vaši okolici

080 73 74

WWW.PROFARM.SI

Za dodatne informacije se člani Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije lahko obrnete na kgzs@kgzs.si, kjer vam v okviru brezplačne pravne pomoči med drugim nudimo tudi pomoč pri sestavi pogodbe o začasnem in občasnem delu v kmetijstvu.

Mladi svetovalci na Irskem

Pretok informacij je z moderno tehnologijo hiter, vendar pa največ štejejo pristne izkušnje prek osebnih stikov.

Konec maja nas je šest svetovalcev iz Slovenije odšlo na Irsko. Izobraževali smo se o načinu kmetovanja, organiziranosti službe in izzivih, ki jih imamo pri svojem delu. Organiziranost svetovalne službe je nekoliko drugačna kot pri nas. Storitve svetovanja so plačljive in višina plačila je odvisna od velikosti kmetije ter koliko nasvetov na leto kmetija koristi. Svetovalna

služba tudi organizira skupine, podobno kot so pri nas npr. strojni krožki, vendar pa so razdeljeni glede na teme in določena območja. Imajo skupine poljedelcev, govedorejcev, rejcev krav molznic, rejcev drobnice. Skupine se dobivajo enkrat mesečno oziroma glede na sezono, ko se pojavlja največ težav, o katerih se je potrebno pogovoriti. Gre za t. i. medvrstniško učenje, kar pomeni, da

Značilnosti irskega kmetovanja so raziskovali (z leve proti desni): Stane Glač, Barbara Kržišnik, Vesna Kunst, Manca Zaverl, Iztok Polanšek in Olga Novak.

Program je del usposabljanja mladih kmetijskih svetovalcev iz Evropskih svetovalnih organizacij. JSKS pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije aktivno sodeluje pri pripravi in izvedbi vsebin. Program, ki sta ga zasnovala EUFRAS (Evropsko združenje svetovalnih organizacij v kmetijstvu) in YPARD (mednarodno gibanje mladih strokovnjakov za mlade strokovnjake za razvoj kmetijstva), financirajo navedene mednarodne organizacije, ERASMUS+ in posredno države članice.

pogovor strokovno vodi svetovalec in skupaj s kmeti išče rešitve oziroma dobre prakse za razrešitev težav. Članstvo v teh skupinah je ravno tako plačljivo. Prednost njihove svetovalne službe smo videli predvsem v tem, ker je to organizacija, ki ima pod okriljem izobraževanja mladih, raziskovalni center in svetovalno službo. Gre torej za zelo učinkovit prenos znanja brez vplivov pritiska trga.

precej drugačen. Zaradi podnebja je omogočena paša živali skoraj celo leto. Krme pripravijo za tri mesece, ostalo predstavlja paša. Torej iz tega lahko razberemo, da so vložki v izgradnjo hlevov in silosov manjši ter manj dela s pravo krmo. Zanimiv je tudi njihov pristop h kmetovanju. Vsako investicijo preverijo, ali je ekonomsko upravičena in v koliko letih se povrne. Ljudje na kmetijah, katere smo spoznali, so zelo odprti, prijazni in sproščeni.

Drugačen pristop

V sklopu izobraževanj smo obiskali tudi nekaj kmetij, kjer smo lahko dobili občutek, kako kmetujejo. Seveda je način kmetovanja na Irskem

» OLGA NOVAK,
KGZS – ZAVOD LJUBLJANA

Za zdrav in bogat pridelek

Pospešitev rasti Rasti[®] Algovital Plus / aminokisliline

Obnova po poškodbah, zanesljiv prijem sadik Rasti[®] Algo-Plasmin / rdeče morske alge

Zaščita rastlin pred talnimi škodljivci Rasti[®] Soil Tonic E in G / zeolit z rastlinskimi izvlečki

Listne uši in koloradski hrošč NeemAzal-T/S / insekticid *

Polži na vrtu in travi COMPO BIO Sredstvo proti polžem / limacid*

Entomopatogene ogorčice za zatiranje škodljivcev na vrtu Nemastar

V bolj založenih vrtnih centrih, kmetijskih trgovinah in zadrugah. Obiščite nas v spletni trgovini

www.metrob.si

[f](https://www.facebook.com/metrob.si) [i](https://www.instagram.com/metrob.si) [y](https://www.youtube.com/metrob.si)

080 16 22

* Fitofarmaceutvska sredstva uporabljajte varno. Pred uporabo vedno preberite etikete in informacije o sredstvu.

CREINA d. d.

☎ 051 360 097

🌐 www.creina.com

✉ info@creina.si

Slovenske cisterne za gnojeko od 2200 do 25000 litrov.

Za večjo varnost in zdravje pri delu

Prizadevanja in spodbujanja za večjo varnost in zdravje pri delu v kmetijstvu in gozdarstvu so stalna naloga Javne službe kmetijskega svetovanja. Tudi v sodelovanju z oddajo Ljudje in zemlja na TV Slovenija.

Ko na začetku leta pregledujemo in analiziramo podatke o neizgledih v kmetijstvu in gozdarstvu v preteklem letu, moramo običajno žal globoko zavzdihniti, saj se stanje kar ne izboljša in ne izboljša. Leto 2022 je bilo na področju varnosti in zdravja pri delu v kmetijstvu in gozdarstvu v Sloveniji spet slabše od predhodnega leta 2021, to pa je bilo tudi slabše od leta 2020, ko je bilo s 15 mrtvimi najmanj slabo od leta 1981, odkar so znani podatki. Skupaj je lani umrlo 23 ljudi, kar so 3 več kot v letu 2021 oziroma 8 več kot v letu 2020 ter enako kot v letu 2019.

Lani so 3 ljudje umrli v prometnih neizgledih s traktorji in 7 pri delovnih neizgledih s traktorji izven cest. Pri 8 mrtvih od skupaj 10 lahko z veliko zanesljivostjo sklepamo, da so umrli zaradi neuporabe varnostnega pasu, saj so bili traktorji opremljeni z varnostno kabinno oziroma lokom, a so vozniki padli po traktor. Pri delu v gozdu je umrlo 11 ljudi in podatki kažejo, da jih več kot polovica pri delu ni uporabljajo osebne varovalne opreme, 70 odstotkov pa se jih ni udeležilo nobenega usposabljanja.

Pomemben in prvi korak za preprečitev ne-

zgod in varovanje zdravja je zavedanje o nevarnostih, ki nam pretijo pri delu, pogosto pa je lažje in bolj učinkovito, če nas na to nekdo opozori. Zato je stalna naloga Javne službe kmetijskega svetovanja ozaveščanje in spodbujanje

kmetovalcev in drugih lastnikov gozdov za večjo varnost in zdravje pri delu. Pri tem aktivno sodelujemo z ustvarjalci TV oddaje Ljudje in zemlja. V letošnjem letu smo začeli nov cikel oddaj in že posneli prispevke o uporabi varnostnih pasov v traktorjih, izrednih prevozi v kmetijstvu in gozdarstvu ter varnosti otrok pri delu na kmetiji, v kratkem pa bomo posneli še prispevek o varnostni na turističnih kmetijah. Za ogled so še vedno na voljo v arhivu oddaje, pa tudi na spletni strani strojnih krožkov. Ogledate si jih lahko tudi s skeniranjem QR kod.

»MARJAN DOLENŠEK,
KGZS – ZAVOD LJUBLJANA

Arhiv strojnih krožkov <https://www.s-k.si/video>

Varnostni pas v traktorju <https://365.rtvsl.si/arhiv/ljudje-in-zemlja/174930727>

Izredni prevozi <https://365.rtvsl.si/arhiv/ljudje-in-zemlja/174942481>

Varnost otrok na kmetiji <https://365.rtvsl.si/arhiv/ljudje-in-zemlja/174962897>

Zaključuje se EIP projekt DEBLO++

O razvoju dopolnilnih dejavnosti v gozdarstvu in davčnemu vidiku osnovne ter dopolnilne gozdarske dejavnosti.

Konec julija 2023 se zaključuje delo na EIP projektu Deblo++. Aktivnosti projekta v sklopu Evropskega inovativnega partnerstva so se začele izvajati leta 2020 z namenom spodbujanja lastnikov za gospodarjenje z gozdom, modernizacijo in digitalizacijo načrtovanja z gospodarjenja z goz-

dovi, skrajšanja logističnih verig, razvoja trajnostno naravnane gozdno-lesne verige ter poudarkom na lokalni oskrbi z lesom.

Poleg lastnikov petih kmetijskih gospodarstev so bili v delo in usposabljanja v sklopu projekta vključeni številni kmetijski ter gozdarski stro-

kovnjaki. Skupaj smo iskali možnosti razvoja dopolnilnih dejavnosti v gozdarstvu in davčnemu vidiku osnovne ter dopolnilne gozdarske dejavnosti. Cilj projekta je nadgradnja obstoječih gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtov z »gozdnogojitvenimi vročimi točkami« – področji posebne pozornosti, obnova gozdnih in obgozdnih površin, ki so jih prizadele naravne nesreče, ter vzpostavitev digitalne platforme, ki presta-

vlja bazo izbranih informacij. Podrobnejše informacije bodo objavljene in dostopne v priročniku, ki ga pripravljamo.

Možnosti za dodajanje vrednosti lesa

Številna srečanja so med partnerji projekta in ostalimi udeleženci ozaveštila možnosti za dodajanje vrednosti lesu. Zavedanje, da predelava in neposredno trženje lesa zahtevata zavzetost in inovativnosti ter omogočata doseganje višjih cen na enoto izdelka, izkoristek manj kakovostnih surovin, znanja, prostorskih in strojnih zmogljivosti, nova delovna mesta, lažje oblikovanje cene, svo-

Gozdni rob

Končal se je triletni projekt Plodonosni gozdni rob, v katerem je sodelovala tudi KGZS.

V projektu so se spodbujali novi načini rabe gozdnega roba in širjenje zavedanja o vrstah, s katerimi se povečajo vsestranske koristi. Končni cilj je bil vrstno bogat in estetski gozdni rob, ki je hkrati ekocelica ter kraj nabiranja zelišč in gozdnih sadežev. Prehod iz gozda na travnik predstavlja območje z najvišjo biodiverzitetjo, bogati estetsko funkcijo krajine in opravlja zaščitno vlogo, mnogim živalskim vrstam pa nudi prebivališče, kritje ter hrano.

Pestrost rastlinskih vrst in živalstva

Vrstno pestrost se je povečevalo tako z redčenjem in spodbujanjem naravno prisotnega mladja kot tudi z zasaditvami. Na kmetijski površini gozdnega roba se je lahko sadilo tudi oplemenitene vrste. Na vseh petih kmetijskih gospodarstvih se je vnašalo predvsem izbrane domorodne plodonosne, medovite in minoritetne drevesne ter grmovne vrste. Ukrepi nege so vključevali tudi odstranjevanje neželenih drevesnih, tujerodnih in invazivnih vrst. V projektu se je proučilo vse koristi aktivnega upravljanja gozdnega roba tako za kmetije kot za naravo in obiskovalce, ki jim je pomembna predvsem estetska funkcija.

Rezultati projekta

S projektom se je pridobilo vzorčne ploskve, ki bodo služile kot primeri dobrih praks. Zainteresirane vključene kmetije bodo tudi po zaključku projekta izvajale ukrepe nege, na kmetijskih površinah pa lahko tudi gnojimo.

Projekt Plodonosni gozdni rob kot podpora ohranjanja vrstne pestrosti gozda v funkciji zagotavljanja ekosistemskih storitev – EIP 16.5 je bil sofinanciran s strani Republike Slovenije in Evropske unije iz kmetijskega sklada za razvoj podeželja in se je izvajal v obdobju 17. 6. 2020–17. 6. 2023.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Prenos znanja v prakso za dijake SGLŽŠ Postojna in usposabljanje za kmetijska gospodarstva (foto: Sabina Povhe)

bodo pri izbiri trga, tesen stik s potrošnikom, kar vse skupaj vodi do boljše ekonomike kmetije. Pri osnovni gozdarski in dopolnilni dejavnosti iz gozdarstva je prav tako pomemben davčni vidik opravljanja teh dejavnosti. Obenem se je treba zavedati, da delo v gozdu spada med dejavnosti z največjim tveganjem za nezgode. Gre za delo v naravnem okolju, ki zahteva posebna znanja, veščine in zaščitno opremo, da se izognemo nesrečam.

Digitalizacija procesov

Tako je bila v sklopu EIP projekta Deblo++ med drugim zasnovana programska platfor-

ma DEBLO, ki predstavlja pomoč pri iskanju informacij in omogoča, da podatke določene gozdne parcele obdela strokovnjak. Omogoča samodejni izračun gozdnih sestojev in se bo v testni verziji uporabljala na eni od partnerskih kmetij. Postavljeni so dolgoročni in kratkoročni gozdnogojitveni načrti in na podlagi kartice GVT podani gozdnogojitveni cilji ter ukrepi. Rezultat aktivnosti projekta je tako digitaliziran posestni gozdnogospodarski načrt.

Možnosti in priložnosti

V sklopu aktivnosti projekta so bile z namenom

Prikaz gospodarske mehanizacije (Foto: Lidija Šnut)

skrajševanja logističnih verig izvedene demonstracije gozdarske mehanizacije in predstavljene možnosti pridobi-

vanja nepovratnih sredstev za njihov nakup.

» LIDIJA ŠNUT,
KGZS - ZAVOD KRANJ

Nakup čistilne naprave

Kaj morate vedeti pred nakupom čistilne naprave za hišo ali predelovalno dejavnost?

O malih bioloških oziroma hišnih in tudi industrijskih čistilnih napravah za različne predelovalne dejavnosti, kot so sirarne, pivovarne, mesno-predelovalni obrati, vinske kleti in drugi manjši obrati, ki obremenjujejo odpadne vode s svojo dejavnostjo, se v zadnjem času vse več govori in piše. Prvi razlog je v tem, da je država z Uredbo o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode postavila (podaljšala) rok za zamenjavo pretočnih greznic s čistilnimi napravami do konca leta 2025.

Razlika med »gospodinj-skimi« in »industrijskimi« čistilnimi napravami

Drugi razlog, ki se nanaša na industrijske naprave, pa tiči v bolj strogem izvajanju obratovalnega monitorin-ga odpadnih vod, ki so mu za-vezani upravljavci industrijskih čistilnih naprav. Skoraj vse, tudi manjše predelovalne dejavnosti svoje odpadne vode obremenjujejo bolj kot gospodinjstva.

Čiščenje odpadnih voda, ki nastajajo v prehranskih proizvo-dnih obratih, kot so manjši obrati za predelavo mleka,

vinske kleti, obrati za proizvo-dnjo kraft piva, klavnice, ribje in piščančje farme, poteka na podoben način, saj se uporabljajo podobne naprave kot gospodinjске čistilne naprave. So pa prilagojene specifičnim potrebam posamezne predelovalne dejavnosti z velikostjo rezervoarjev, najbolj pomembna pa je pravilna prilagoditev krmilnika naprave in ciklov čiščenja glede na vrsto in količino obremenitve odpadne vode. V prehranski industriji, tudi v manjših obratih, se uporabljajo velike količine vode v samem proizvo-dnem procesu. Voda prihaja v stik z živili ali ostan-ki živil in zato vsebujejo odpadne vode veliko hranilnih snovi, ki predstavljajo visoko tveganje za onesnaževanje podtalnice, ki je v Sloveniji glavni vir pitne vode.

Pri izbiri hišne čistilne naprave upoštevajte vsaj to priporočilo

Tudi pri izbiri čistilne naprave za eno- ali večstano-vanjska gospodinjstva priporočamo, da izberete takšne z vgrajenimi naprednimi krmilnimi enotami. Prvič zato,

ker s pomočjo različnih tipal omogočajo bolj natančno krmiljenje procesov čiščenja, ker imajo vgrajen program za delovanje v času vaše daljše odsotnosti (dopusti) in omogočajo enostavno prilagoditev delovanja v primerih, ko se začasno ali za stalno spremeni obremenjenost vaših odpadnih voda. Kar je najpomembnejše pa dodatno varnost vaše investicije v takšno čistilno napravo predstavlja-jo že predprogramirani dodatni procesi čiščenja, ki bodo v prihodnosti zagotovo obvezni

tudi pri nas. Za primer navajamo zelo napredno in zanesljivo nemško čistilno napravo one2clean, ki ima v krmilnem računalniku že predpripravljeni tudi programe čiščenja, ki so v naših bolj razvitih zahodnih in severnih deželah že obvezne, kot je na primer denitrifikacija, z modelom čistilne naprave one2clean plus pa je omogočena še dodatna obdelava, kot sta na primer defosfatizacija in higienizacija.

»P. R.

NAJBOLJŠE PO UGODNI CENI ČISTILNE NAPRAVE IN SISTEMI ZA DEŽEVNICO

Dostopna je na povezavi
<https://go-to.si/najina-zgodba> ali pa prek QR kode.

VAS ZANIMA NAJINA ZGODBA KAKO SVA IZBIRALA IN IZBRALA ČISTILNO NAPRAVO IN KAKO SE NAMA OBREŠTUJE "RUDARJENJE" VODE Z NEBA?

Čistilna naprava One2clean

Inovativna čistilna naprava nemške kakovosti, ki poskrbi za družinski proračun in okolje. Visok učinek čiščenja, v rezervoarju ni električnih komponent. Praznjenje le enkrat na tri leta, nizka poraba energije in minimalno vzdrževanje. Rezervoar je povozen.

10 let
garancije

50%
Zlajnska doba

%
v akciji
Za kratek čas

Čistilne naprave za obrate za predelavo mleka in mesnih izdelkov

Kompletne rešitve za čiščenje odpadnih voda za različne predelovalne dejavnosti, kot so sirarne, mesne predelovalnice, ribogojnice, piščančje in prašičje farme druge manjše obrate.

Armex Armature d.o.o., Ivančna Gorica,
 info@armex-armature.si, tel.: 01 786 92 70, 051 652 192
www.cistilnenaprave-dezevnica.si

Strah pred napadom zveri na rejne živali

Kmet na območju življenjskega prostora velikih zveri ne more več opravljati kmetijske dejavnosti brez strahu.

Kaj v človeku vzbudi napad zveri na rejne živali? Vzbudi občutke, ki se vežejo na izgubo kontrole, ogroženost imetja in življenja, izgubo živali, ki za kmeta predstavljajo navezanost, kmetijsko dejavnost, finančni vir in druge vidike kmetovanja ter ohranjanja kmetijstva. Pri napadu zveri na rejne živali se vklopi v človeku sistem nadzora, ki želi kontrolirati okolje, stresni hormoni se sprostitjo in telo zazna nevarnost, kar pomeni, da se organizem postavi v stanje boj ali beg. Stres ob napadu velikih zveri je še večji, če je človek priča dogodku in nemočno spremlja dogodek ter njegovo ukrepanje ni tako učinkovito, kot bi želel. S psihološkega vidika lahko tukaj govorimo o travmi. To predstavlja resno stanje, ki ga je potrebno nasloviti. Taki travmatični dogodki vplivajo na celotno družino. Še posebej je problematiko potrebno obravnavati, če so bili priče dogodkom otroci, ki so videli prizore mrtvih, trpečih, umirajočih in hudo poškodovanih živali.

Vsak napad ima posledice

Vsak kmet, ki je že doživel napad zveri, ve, da živali, ki so bile priča napadu, niso nikoli več iste živali, kot so bile pred napadom. Mnoge prej reagirajo na dražljaje iz okolja, prireja je zmanjšana, refleksi za beg ali boj se aktivirata veliko prej kot pri živalih, ki niso doživele napada zveri, in marsikdaj se aktivirata, ko stanje za živali niti ni ogrožujoče. Tako kot imajo živali posledice samega dogod-

ka, ga imajo tudi ljudje. Kakšne so te posledice, je odvisno od vsakega posameznika in vsak tak dogodek spremeni tudi človeško dožemanje kmetovanja, pogleda na zveri in na življenje.

Po mnenju stroke je za človeško življenje od velikih zveri ogrožujoč le medved. Kljub tem dognanjem stroke pa še ne pomeni, da se človek tudi ob prisotnost volka ne počuti ogroženega za svoje življenje. Za posameznika je pomembno le to, kakšna je njegova osebna reakcija, ko pride do soočenja oziroma je priča nekemu dogodku ob prisotnosti zveri.

Množica občutkov

Kmet, ki je bil priča soočenju velike zveri z rejnimi živalmi, lahko občuti celo paleto občutkov, saj v tem primeru ni samo oseba sama soočena z zverjo, ampak je priča specifič-

tek, nemoči kontrolirati situacijo, zaščititi rejne živali in boleče soočanje s posledicami nastale škode, obup, ki lahko privede

vitvijo dogodka, vprašanja ali lahko sploh kako zaščitijo svoje živali, občutek nemoči, strah pred izgubo dohodka, obup in jezo na nastalo situacijo.

» LUCIJA PINTERIČ, KGZS

Za pogovor v stiskah, ki se pojavljajo na kmetijah, smo vam na voljo na KGZS 070 444 202, <https://www.kgzs.si/celostna-podpora-kmetom>

nemu vedenju živali ob lovu in hranjenju živali, ki vključuje seveda živalski nagon po prehranjevanju in zraven vse ostale oblike obnašanja živali. Ker se to dogaja v omejenem okolju na pašniku, gre tukaj za drugačno obnašanje tako zveri kot rejnih živali, kot bi to potekalo v naravi, kjer prostor ni omejen. Kmet ob takem dogodku vidi moč in nemoč živali. Pojavljajo se jeza, razočaranje, žalost in strah ob pogledu na nastalo situacijo. Pojavijo se osebna stiska, obču-

kmeta do te mere, da kmet razmišlja o opustitvi kmetovanja. Hkrati pa je priča dogodkom živali v stiski, odnosu predator/žrtev, ki v človeku sproži celo paleto občutkov in procesov, ki so vezani na preživetje samega človeka, moči, ki jo človek ima ali pa nima v dani situaciji.

Po takem dogodku v človeku ostaja nemir, strah pred pono-

PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

»Individualna svetovanja na področju gospodarske učinkovitosti in izboljšanja odpornosti kmetij« Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije izvaja z namenom nuditi kmetijam celostno podporo in je odgovorna za vsebino. Javna sredstva za njihovo izvedbo so pridobljena v sklopu javnega naročila, ukrep M02 svetovanje, podukrep M2.1: Podpora za pomoč pri uporabi storitev svetovanja. Naročnik je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS.

PRIDRUŽITE SE NAJBOLJŠIM

DONOS IN KAKOVOST BREZ KONKURENCE

CR10.90

RECORD HOLDER

IZKORISTITE VRHUNSKO CENE KOMBAINOV IZ ZALOG

VRHUNSKI KOMBAINI NEW HOLLAND

ITRO

ITRO d.o.o. / PE Store, Železarska c. 3, 3220 Štore
(03) 780 57 12 (14, 15) / www.newholland.si

Čiščenje sončne elektrarne

Redno čiščenje je ključno za pravilno vzdrževanje vaše sončne elektrarne.

Predstavljajte si avtomobil, parkiran na dvorišču več kot leto dni, ki ga »očisti« le dež. Ali bi se vanj udobno usedli in se z njim odpeljali na dolgo vožnjo? Verjetno ne. Enako velja za vašo sončno elektrarno, ki je zasnovana za več desetletij delovanja. Da bi zagotovili optimalen izkoristek sončne energije, je nujno, da jo redno čistite v skladu s predpisanimi postopki.

Za petino slabši izkoristek

Zakaj je čiščenje tako pomembno? Na vaših fotovoltaičnih modulih se tekom časa naberejo atmosferska umazanija in nečistoče, ki lahko povzročijo do 20-odstoten padec izkoristka sončne elektrarne. Ne samo, da boste izgubili donosnost, ampak lahko pride tudi do trajnih poškodb modulov, kar lah-

ko vodi v dodatne stroške za zamenjavo.

Strokovnjaki so ugotovili, da frekvenca čiščenja temelji na lokaciji vaše sončne elektrarne oziroma je odvisna od izpostavljenosti nečistočam v okolici. Če je postavljena ob prašni cesti, blizu dimnikov, zračnikov ali nad hlevom, je priporočljivo čiščenje dvakrat letno. Dvakrat letno je priporočljivo čiščenje tudi pri elektrarnah položne lege, saj se zaradi pozicije na njih nabira dodatna nesnaga. V urbanih naseljih z veliko smoga zado- stuje čiščenje enkrat letno. Če pa se elektrarna nahaja izven prašnih cest in urbanih nase- llij, je čiščenje priporočljivo na dve leti.

Kdaj je čiščenje potrebno, lahko vidimo tudi s prostim očesom. Takoj, ko na svoji sončni elektrarni opazimo

umazanijo (modul je prekrit s plastjo nesnage, smoga, ptičji- mi iztrebki ali drugimi nečistočami), jo moramo očistiti.

Izguba jamstva

Verjetno se sprašujete, ali lahko sončno elektrarno očistite sami. Na žalost ni tako preprosto, kot se zdi. Za učinkovito čiščenje potrebujete posebno opremo in demineralizirano vodo, kar

kovnjaka. Če boste pravilno iz- burali, ne samo, da bodo pravilno očistili vašo elektrarno, ampak vas bodo tudi obveščali o morebitnih težavah, ki se poja- vljajo, ter vam nudili nasvete za optimalno delovanje. S pravim izvajalcem čiščenja boste zagotovi- li dolgoročno donosnost in učinkovitost vaše sončne elek- trarne. Pravi izvajalec bo med čiščenjem tudi pregledal sončno elektrarno in opozoril na

Ne izgubljajte svojega učinkovitega vira obnovljive energije in očistite svojo sončno elektrarno ter izkoristite njeno polno zmogljivost.

predstavlja finančni zalogaj. Visokotlačni čistilec in avto- krtača nista primerna in lah- ko nepopravljivo poškoduje- ta module. Poleg tega je treba upoštevati predpisane postop- ke čiščenja, predpisano opre- mo, varnostne ukrepe in tako poskrbeti za ustrezno zava- rovanje za sončno elektrarno kot za vas – vsi namreč vemo, da lahko hitro pride do zdrsa ali drugih neljubih situacij.

Če dotično ni izpolnjeno in zaradi nepravilnega postopka pride do poškodbe modulov ali celotne sončne elektrarne, lahko pride tudi do izničenja garancije. To za nas pome- ni finančno izgubo, saj moramo na lastne stroške zame- njati poškodovane module; ob manjših poškodbah pa bo naša sončna elektrarna pro- izvajala manj energije, kot je bilo to predvideno ob posta- vitvi. V ekstremnih prime- rih lahko pride tudi do vžiga sončne elektrarne ali trajnih poškodb njenega delovanja.

Naj to opravi strokovnjak

Zato vam priporočamo, da za čiščenje in vzdrževanje svoje sončne elektrarne izberete stro-

morebitne poškodbe ali teža- ve, kot so razklenjeni električni vodi, počeni moduli, slabo pri- trjeni konektorji ali kleme brez premostitve.

Najbolj smiselno je izbrati ustreznega izvajalca že pri prvem čiščenju in ga angažirati za celo življenjsko dobo elek- trarne. S tem se rešimo skrbi glede frekvenca čiščenja in se lahko zanesemo na izvajalca, da nas bo pravočasno opozo- ril, da je potrebno čiščenje, ter nam svetoval glede vzdrževa- nja in morebitnih težav.

Verjetno ste se sedaj vpraša- li, kakšna je cena tovrstne storitve. Ta se pri različnih ponu- dnikih lahko razlikuje tudi do 100 odstotkov. Zavedati se mo- ramo, da visoka cena ne zagota- vlja ustrezne kakovosti in cena ne sme biti odločilna pri izbiri. Izvajalci čiščenja sončne elek- trarne običajno pred pripravo ponudbe opravijo ogled, saj na končno ceno vplivajo različni dejavniki (ali je sončna elek- trarna morda že poškodovana od prejšnjih (neprimernih) či- ščenj, kdaj je bila nazadnje oči- ščena, stopnja umazanije, raz- vejanost elektrarne in dostopi).

»P. R.

NITEO SOL

ČIŠČENJE FOTOVOLTAIČNIH MODULOV

- ✓ Naša izkušena ekipa je opremljena z profesionalno opremo, ki je primerna za še tako zahtevno streho.
- ✓ Delujemo po celotni Sloveniji.
- ✓ Ponudbo pripravimo po opravljenem ogledu.
- ✓ Pri čiščenju opravimo vizualni pregled.
- ✓ Po čiščenju prejmete z fotografijami podkrepljeno poročilo o opravljeni storitvi-z opažanji pri pregledu, morebitnih poškodbah, predlogom nadaljnega čiščenja in vzdrževanja.
- ✓ Za nadaljna čiščenja vas ob vaši odobritvi kontaktiramo mi ter tako skrbimo za redno vzdrževanje vaše sončne elektrarne.

! 20% POPUST za člane KGZS !

KONTAKTIRAJTE NAS :

☎ +386 40 791 325
✉ info@niteosol.si
🌐 www.niteosol.si

NiteoSol, čiščenje fotovoltaičnih panelov Jaka Flis s.p.

Ali dovolj cenimo naše dobrote?

Na osrednji slovenski kulinarčni prireditvi s 34-letno tradicijo, ki tradicionalno poteka v slikovitem Minoritskem samostanu na Ptuj, se je med 19. in 21. majem 2023 predstavljala kulinarčna ponudba slovenskih kmetij.

»Položaj v svetu ni rožnat, na kmetijah tudi ne, tako sem izjemno ponosen na vse kmetice in kmete, ki s svojim delom ohranjajo slovensko podeželje. Prav tako sem vesel, da slovenski potrošnik ceni delo kmetov,« je na odprtju festivala povedal predsednik Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije Roman Žveglič.

Na dvorišču samostana je svoje pridelke in izdelke ljubiteljem podeželske kuhinje letos ponujalo okoli trideset kmetij, a glavno delo, ocenjevanje najboljših izdelkov, je potekalo v mesecih pred festivalom. Strokovne komisije so v letu 2023 pod svoj drobnogled zele 994 domačih dobrot. Na podlagi senzorične ocene jih je 420 prejelo zlata, 291 srebrna in 145

bronasta priznanja. »Opazen je trend rasti dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, ki je posledica dolgoletnega dela na promociji lokalne pridelave in predelave, dela kmetijskih svetovalcev ter predvsem dela naših kmetov. Festival Dobrote slovenskih kmetij je del zgodbe, ki pomaga dvigovati kakovost. Obseg izdelkov, ki vstopa na ocenjevanje, se širi, gre za prepoznavanje pomena narodnega bogastva na področju kulinarike,« poudarja vodja Javne službe kmetijskega svetovanja na Kmetijski gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) Anton Jagodic in še, da pridobitev priznanja Dobrote slovenskih kmetij pomeni potrditev procesa priprave, za katerega je potrebno veliko znanja. Gre

torej za prikaz nesnovne kulturne dediščine in pomeni vez med turizmom, kmetijstvom in potrošniki.

Pestrost in kakovost

Festival je v treh dneh prikazal pestrost slovenskega podeželja in kuhinje ter izpostavil kakovost butičnih izdelkov slovenskih kmetij. Dobre hrane, pridelane in predelane na relativno majhnih slovenskih kmetijah, nam torej ne manjka. Ostaja premislek o tem ali potrošniki dovolj posegamo po slovenski hrani in posledično podpiramo slovenske pridelovalce. Se zavedamo sreče, da živimo v državi, kjer je domača hrana dostopna, ali nas hitro zamika kaj drugega? In res je, do hrane s kmetij velikokrat ni enostavno priti. Večini je precej bolj dostopna hrana, ki za pot do trgovskih polic potrebuje veliko več časa in sta sledljivost njenega izvora ter tehnologija predelave neznanki.

Ena od možnosti je predstavitev in uporaba portala kmetijskih pridelkov in izdelkov Dobrote slovenskih kmetij, ki je nadgradnja več kot tridesetletnih aktivnosti svetovalk in

svetovalcev Javne službe kmetijskega svetovanja pri ocenjevanju in dvigu kakovosti kmečkih izdelkov. Njegov namen je biti stičišče, na katerem se lahko predstavijo kmetije s svojo ponudbo ter jim omogočati povezavo s kupci.

Med temi so posebej pomembni javni zavodi – vrtci, šole, domovi za ostarele, pa tudi trgovci in horeca sistemi. »Naša želja je povezati porabnike slovenske hrane in javne ustanove s kmetijami. Ponudba portala je preverjena, pogoj je sodelovanje na ocenjevanju Dobrote slovenskih kmetij. Povezujemo se z ostalimi portali ter razmišljamo tudi v smeri, kako prispevati k zmanjšanju količine odpadne hrane.«

Da so priznanja Dobrote slovenskih kmetij za kmetice in kmete potrditev pravega pristopa ter pomembna informacija potrošnikom, kje lahko kupijo res domačo, na tradicionalen in pod strogimi pravili pridelano hrano, je v svojem nagovoru poudarila tudi ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS Irena Šinko.

»TATJANA VRBOŠEK, KGZS

Zveza društev rejcev drobnice Slovenije v sodelovanju z Oddelkom za zootehniko Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, revijo Drobnica in Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije pripravlja

7. strokovni posvet Reja drobnice, ki bo 16. in 17. novembra 2023 v Termah Dobrna.

Posvet je namenjen rejcem in strokovnjakom s področja reje drobnice, ki se želijo strokovno izpopolnjevati in izvedeti o novostih na področju genetike in selekcije, prehrane in tehnologije reje, zdravstvenega varstva ter ekonomike in trženja.

V uvodnem delu bo predstavitev ukrepov skupne kmetijske politike v obdobju od leta 2021 do leta 2027. Na posvetu bo govora tudi o plenilcih. Rejci bodo predstavili primere dobrih praks.

Rok za prijave: 2. november 2023 na e-naslov: drobnica@km-z.si ali telefon: 00 386 (0)41 680 551.

Podroben program posveta je objavljen na spletnih straneh www.kgzs.si in www.drobnica.si.

Na slovenski trg v poletnih mesecih prihaja platforma za prodajo živilskih izdelkov, med katere spadajo tudi kmetijski izdelki. Aplikacija PriHrani bo omogočala kmetijam prodajo pridelkov in izdelkov, ki jih do sedaj končnim strankam niso imeli možnosti prodati po svojih običajnih verigah zaradi različnih razlogov, kot so na primer izgled izdelka ali presežek pridelka,« razlaga urednica portala Dobrote slovenskih kmetij Klara Otoničar.

TRAVINJE IN DOSEVKI AGROSAAT

Zanesljive in
pestr mešanice
za obvladovanje
stroškov pridelave
in reje!

Agrosaat

Najboljša rešitev za kakovostno lastno krmo!

Klasične mešanice:

AGROSAAT 1-9

Plus mešanice:

AGROSAAT PLUS 1-5 in 10

Lucerna:

EMILIANA

AGROSAAT VITA

Mešanice dosevki za izboljšanje tal

V semenarski hiši Agrosaat sledimo zahtevam in smernicam kakovostnih ozelenitev z dosevki **Agrosaat VITA**. V letu 2021 smo na trg postavili prvo od mešanic z imenom **Agrosaat VITA 11** za poljedelski kolobar, z letom 2022 pa odlično rešitev za zelo težka in zbita tla – meliorativno mešanico **Agrosaat VITA 12**.

Dosevki:

PREZIMNI in NEPREZIMNI

Izbor pravih dosevki prinese pozitivne učinke v kolobarju. Na voljo tudi avtohtone slovenske sorte.

Več informacij o travnih mešanicah in dosevkih na www.agrosaat.si, na prodajnih mestih ter pri svetovalni službi Agrosaat. **RWA Slovenija d. o. o.**, Dolenjska cesta 250a, 1291 Škofljica

Dan tehnike 2023 – naravi prijazna pridelava zelenjave in poljščin

Sobota, 8. julij 2023, pričetek ob 9. uri
na kmetijskih površinah namakalnega
sistema Kalce-Naklo I, pri črpališču

Na območju namakalnega sistema Kalce-Naklo pri črpališču bo prikazana najsodobnejša kmetijska tehnika, ki se uporablja pri pridelavi zelenjave in poljščin. Predstavili se bodo ponudniki kmetijske tehnike in opreme, namakalne opreme in repromateriala. Na ogled bodo posevki zelenjave in poljščin ter nasadi jagodičevja.

Med prikazi delovanja kmetijskih strojev in opreme bodo strokovnjaki spregovorili o pomenu uvajanja ohranitvene obdelave tal, preciznem gnojenju in učinkovitem varstvu zelenjave ter poljščin pred boleznimi in škodljivci. Obiskovalci bodo imeli možnost ogleda različnih tehnologij namakanja.

Vljudno vabljeni!

Ponudba za sodelovanje na sejmu Narava zdravje 2023

Tudi letos vam Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije v sodelovanju z organizatorjem sejma Gospodarskim razstaviščem ponuja možnost cenejšega nastopa na sejmu Narava zdravje, ki bo letos od 19. do 21. oktobra 2023 na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Vzoredno bo potekal tudi 30. Bioexo – razstava eksotičnih živali. Z eno vstopnico bo mogoče obiskati oba sejma hkrati.

Po zagotovilih organizatorja sejmsko dogajanje načrtujejo varno in odgovorno v skladu z vsemi navodili pristojnih inštitucij Vlade RS.

Letos vam ponujamo razstavni prostor, ki vključuje:

- razstavni prostor 9 kvadratnih metrov (predvidoma 3 x 3 m), talno oblogo Heuga, steno v ozadju, visoki pult 2 kvadratna metra (2 x 1 m), stol, souporabo skupnega električnega priključka, prijavnino,
- vpis v katalog (ob pravočasni prijavi),
- ekološko takso.

Letos je možna prijava le za ves čas sejma (3 dni)!

Cena: 390 evrov + DDV za 3 dni. Cena tudi letos ostaja nespremenjena!

Cena ne vključuje priključka za nočni tok in morebitnega najema hladilne vitrine ali kakšne druge dodatne opreme, si pa lahko prostor opremite po svoje. Razstavljačev je dolžan plačati 100 odstotkov cene prijave, če prijavo odpove manj kot 15 dni pred sejmom.

Rok za prijavo: 30. junij 2023 (možne so samo pisne prijave!).

Prosimo, da izpolnjeno prijavnico pošljete pravočasno, ker bomo le tako lahko zagotovili to ceno in vaš zapis v katalog! Poleg ustrezne prijave sta pogoja za sodelovanje na sejmu tudi članstvo v Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije s poravnanimi vsemi obveznostmi in urejena ustrezna dokumentacija za prodajo.

Vabimo vas torej, da se pod okriljem Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije predstavite približno 35.000 obiskovalcem sejma Narava zdravje!

Več o sejmu lahko preberete na spletni strani organizatorja www.narava-zdravje.si, dodatne informacije glede sodelovanja lahko dobite na naši spletni strani www.kgzs.si/narava-zdravje.

Prihaja 55. MOS!

Tudi letos KGZS omogoča cenejše sodelovanje na sejmu

Bliža se največji in najbolj tradicionalen sejem na Celjskem sejmu, sejem **MOS**, ki bo letos – med 13. in 17. septembrom – že 55. po vrsti! Gre za največjo poslovno-sejemsko prireditev v regiji s 55-letno tradicijo in trajnostno vizijo. Ker bo na MOS-u letos še posebej jubilejno razpoloženje, se obeta kar nekaj novosti, zato je tudi veliko zanimanje za razstavljanje na sejmu.

Lansko leto se je na MOS-u predstavilo skoraj tisoč razstavljalcev, sejem pa je obiskalo blizu 62.000 ljudi. Več kot 90 odstotkov razstavljalcev je svoj nastop na sejmu in odziv obiskovalcev ocenilo kot zelo uspešen in v enakem odstotku je sejem izpolnil njihova pričakovanja.

Predstavniki kulinarike, kmetij, zelenih in trajnostnih turističnih destinacij, kamping in karavaning ponudbe – zdaj imate priložnost, da

se predstavite na segmentu MOS TURIZEM. Sejem je namreč prodajno-promocijski, kar pomeni, da lahko prodajate svoje izdelke in predstavite svojo ponudbo.

Za člane KGZS smo na Celjskem sejmu pripravili posebno ponudbo: najem lesene stojnice in 6 m² razstavnega prostora za samo 558 evrov (brez DDV). Več informacij za razstavljalce in prijavnica so na voljo na spletni strani Celjskega sejma. Pohitite s prijavo, saj je število prostih mest omejeno!

Celjski sejem

13.–17. SEPTEMBER 2023

MOS TURIZEM

55 LET

Trajnostni & zeleni turizem, kulinarika ter kamping & karavaning

Skupaj z nami predstavite dobre prakse trajnostnega krožnega gospodarstva!

Razkrivamo skrivnosti pri kmetovanju

Zakaj imajo krave rogove

Krava je pri živalski vrsti govedo temeljna kategorija. V obstoječi SKP ji je ponovno namenjena vezana dohodkovna podpora, tako kravam dojiljam kot tudi molznicam na gorskih območjih. Škoda le, da so pozabili na molznice v dolini. Te so prav tako velik potencial za ohranjanje govedoreje v Sloveniji, vendar le takrat, ko so krmljene s pretežno lastno krmo s kmetije. Za našo travnato deželo je blagor travojeda domača žival, če se le izraža z vsemi kategorijami v čredi (krava, tele, mlado govedo) in z vsem, kar ji je tekom stvarjenja bilo namenjeno, tudi rogovi. S temi vrednotami kmetijstva bi zadostili potencialu telet v državi, samooskrbi in še mnogo več (kakovosten humus v tleh za zadrževanje vode in zraka v prsti, rodovitnost zemljine). Hvaležni smo lahko tudi Zvezi društev rejcev drobnice Slovenije, ki je pred leti izpogajala vezano dohodkovno podporo za drobnico, ki je prav tako prežvekoalec in domača žival ne le za hribovske terene.

Spoštljivo in ljubeče

Domače živali imajo tri telesa po geslovníku kmetijske duhovne znanosti, in sicer astralnost, etralnost in mineralnost. Z udomačitvijo je človek do domačih živali spoštljiv in ljubeč. Žal v industrijskih rejah to ne drži več in človek bo moral to modrost čustvovanja živalim povrniti, če bo hotel sam nadaljevati življenje. Živalim se pripisuje duševnost, ko govorimo o čredah, tropih, jatah

(zbiranje lastovic za vrnitev v domače kraje, čakanje na molžo ob ogradi pašnika ...), tudi v smislu reakcije na bolečino in ponudbo krme pri domačih živalih, tudi instinkt po druženju. Zato se mora človeku čimprej vrniti spoznanje, da mora biti do domačih živali spoštljiv in ljubeč. Šele takrat mu bodo vrnile v smislu namena reje: zdravje, dolgoživost, reproduktivnost, lepoto krajine in kmetije ter srčnost in srečo rejcu. Pomen reje, tehnologije reje in dobrobiti živali vključuje vse, kar je narava domačim živalim podarila: rogove, ušesa, zobe, parklje, kljun in rep.

Prednosti reje govedu z rogovi

V knjigi Zakaj imajo krave rogove so opisani razvojni, fiziološki in vedenjski pojavi, ki jasno opisujejo pomen rogov za krave in druge prežvekovalce (drobnica, srnjad ...) in sporočajo, kar je evolucija namenila. Tega naj človek ne spreminja.

Anketa med kmeti je pokazala, da tisti kmetje, ki imajo živali z rogovi, v njih ne vidijo nevarnosti, tisti pa, ki jim rogove odstranjujejo, to delajo rutinsko, ker jim je nekdo tako svetoval.

Reja govedu z rogovi oblikuje pri rejcu večjo zavest in osredotočenost, ljubezen in spoštovanje, kar je tudi kmetova vrednota. Ta se oblikuje med človekom in živaljo že od rojstva dalje, ko se razvija zaupanje. Žival nikoli ne bo namerno škodovala, kot to dela človek v stanju maksimiranja prireje pri izpodrivanju šibkejšega. Kljub temu da dela človek z živaljo z rogovi ali brez rogov, lahko pride do nesreče zavoljo nepredvidnosti in prešibkega načrtovanja možnega, ker žival še vedno deluje nagonsko za razliko od človeka.

Rožiček nekaj tednov starega telička je velik približno en centimeter in še ni oprijet lobanjske kosti. Zametek je otipljiv in povezan s kožo. Čelne kosti se bodo od spodaj razrastle v majhne poroženele ovojnice. Kostno jedro rogov je sprva hrustančasto, kasneje pa trdna kost, ki je pritrjena na lobanjo. Če se ta rožiček pri nekaj dni starem teličku odstrani, bo njegov zametek deloval do njegove smrti. Pri kravi se bo oblikovalo štrleče čelo. Rog je edina kost, ki pri govedu raste vse življenje in z njo skupaj roževinast obod. Na roževinastem obodu lahko preštejemo število telitev na podlagi vdolbinic.

Povzeto iz knjige: Zakaj imajo krave rogove, 2016 Demeter & FiBL.

» MAJA KLEMEN COKAN, KGZS-ZAVOD CELJE

NAGRADNA UGANKA

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 10. julija na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjstva 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po e-pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si s svojim imenom in naslovom.

Izmed pravih odgovorov bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je bilo **PROTEST KMETOV**.

Izmed prispelih odgovorov smo izžrebali pet nagrajencev: Silva Grilc, Bohinjska Bistrica; Črt Lovrenčec, Bogojina; Vinko Kušar, Ljubljana; Dragica Bračko, Pristava pri Mestinju; Leopold Strgaršek, Dobovec. Čestitamo!

Dušično gnojilo	■																			
Gozdna ovijalka (Clematis spp.)	■																			
Gledališče	■																			
Žlahtni plin	■																			
Kdor brez pravega razloga poškoduje ali uniči kaj koristnega, lepega	■																			
Rastlinojedi glodavec, ki izvira iz Južne Amerike	■																			
Grški bog vojne	■																			
Občina v Prekmurju	■																			
(Nekoč) pijača mornarjev	■																			
Ime kmeta, politika in državnega svetnika Sapača (1937–2018)	■																			
Kubanski ples	■																			
Na Ljubljanskem Barju prisoten 'sporni' metalj	■																			
Drog, ki nosi jadra	■																			
Prestižna blagovna znamka oblčil	■																			

NAGRADNA KRIŽANKA

								IZRAŽAJO GA KMETJE NA SLIKI	POVZETEK	KUŽNO VNETHJE KOZE, ERIZIPEL	SLIKAR GROHAR	ZLATNIK	VAJA ZA ZBRANOST PRI JOGI	
							DROBEN ZAJEDAVSKI PAJKOVEC							
							KANADSKI IGRALEC (KEANU)							
							OZNAČBA							
							2. OSEBA EDNINE			NASELJE PRI ZADRU VITKAST LIKOVNI OKRASEK				
							SMUČARSKA SKAKALKA KLINEC ŽENSKI HORMON			NATRIJ				
											INDIJSKO-PAKISTAN. PUŠČAVA			
	MADEŽ NA KAKŠNI POVRŠINI	STANJE ČLOVEKA, KI JE BREZ DRUŽBENIH STIKOV	GREBATORKA, KOMOLČARKA	ENAKI ČRKI	GRŠKI BOG VETROV	SPODNJA PLOSKEV POSODE	POSLEDEK, POOBEDEK DUŠA UMRLEGA SLOVANA					NAMIGOVANJA, PODTIKANJA	NAJDALJŠA FRANCOŠKA REKA	
INDIREKT-NOST										GRŠKI JUNAK OČE V ARABSKIH IMENIH				
VESOLJEC										SVETOVNO ZNANE TERME PRI PADOVI				
NAŠ UPOKOJENI IGRALEC (EVGEN)				PRIMORSKA LISTNA ZAČIMBA						PLESEN NA VINU NAŠ POLITIK (JELKO)				
PRIDELOVALEC HRANE					AVTOR: MARKO BOKALIČ	NEKDANJI BRAZILSKI NOGOMETAŠ MARIBORA (MARCOS)	LOKACIJA MESTO V PREDMESTJU LIEGEA					IRIDIJ	PROTEINOGENA AMINOKISLINA	
POPOTNICA IN PISATELJICA KARLIN					SIBIRSKI IGLASTI GOZD					VISOKA VRTNA ROŽA				
ŠOLAR DOPOLDANEC														
ZLITINA ŽELEZA, NIKLJA IN KROMA ZA GRELNE ŽICE											NEKD. IT. KOLESAR (FABIO) SL. SKLAD. (MARIJ)			ENODELNO DELOVNO ALI OTROŠKO OBLAČILO
NEKDANJE OBRATNO STANOVJSKO ZDRUŽENJE				NAŠ POKOJ. MUZIKANT (SLAVKO) SLIKARSKA TEHNIKA								MESTO V FRAN. ALPAH		
UGANKA							TRČENJE	KNJIŽNI IZRAZ ZA JAREM	KRATEK ČASOPISNI ZAPIS ARTILERIJ. OROŽJE			VRH GLAVE		
SPREOBRNJENEC										IZREDEN UM OZNAKA NIZO-ZEMSKA				
POKOJNA HRVAŠKA IGRALKA KISIČ						VEDA, KI RAZISKUJE ČLOVEKOVE DELOVNE ZMOŽNOSTI								
LANI UMRLI TV REŽISER POTOČNIK						KASTRI-RANEC								

POMOČ: ABU - oče v arabskih lastnih imenih, ARGININ - ena izmed aminokislin, ki v človeškem organizmu tvorijo beljakovine, THAR - puščavska pokrajina na Indijski podcelini

Geslo križanke pošljite do 15. julija na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si, seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki.

Med pravnimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade.

Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila APRILSKO VREME) bodo nagrado prejeli: Majda Drežnjak, Cerklje ob Krki; Darija Fišar, Črniče; Igor Ornik, Benedikt; Anton Zadnik, Velike Lašče; Slavica Zvonar, Šmarje pri Jelšah. Čestitamo!

IMK
inovativni mlad
kmet - kmetica

Zveza slovenske podeželske mladine (ZSPM) skupaj s Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije (KGZS) spodbujamo inovativnost med mladimi na podeželju, zato vabimo mlade kmetice in mlade kmete k oddaji vlog za

izbor Inovativna mlada kmetica, inovativni mladi kmet 2023

Več informacij in prijavni obrazec
najdete na spletnih straneh:

www.zspm.si

www.kgzs.si/imk

Prijave zbiramo do

21. julija 2023

na elektronskih naslovih:

kgzs@kgzs.si ali

info@zspm.si